

Unitárius Élet

70. évfolyam, 4-5. szám, 2016. július-október. Megjelenik kéthavonta.

Fotó: Szabó Máttyás

80 esztendő

80 év nem nagy idő a történelem lapjain, de mérföldkő egy gyülekezet életében. Határkő, amely megállásra, visszatekintésre készít. Hajdan hihetetlen akarás, lelkesedés és példás összefogás során épült meg a pest-szentlőrinci unitárius templom. A közösség minden tagja hozzájárult ahhoz, hogy Isten dicsőségét hirdethesse ez a számunkra is oly fontos hajlék. Csodálatra méltó elődeink hite és kitartása, ahogy tégláról téglára küzdöttek, de a legnehezebb pillanatokban is tudták, hogy „Akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak el, járnak, és nem fáradnak el.” (Ézs 40,31) Egyszerre épült két templom. Az ég felé emelkedő épület, amely hajléka

az imádságnak és „egy lelki épület is, amely belül lakozik a falak között, és élettől tölti meg, áldozatkész és alázatos emberi élettől az Istenházát, és a templom falain kívül is egységbe foglalja a híveket.” (Pethő István). Ez az egység pedig a 80 év sok viszontagsága, türése, szenvedése ellenére is megmaradt. Sok örömet, reményt, lelki gazdagságot élhetett meg ez a kis gyülekezet. Története tükröz a jelennek és a jövőnek is, mivel kiderül, hogy egy-egy időszak szereplői, a kisemberek épp úgy, mint a vezető pozícióban lévők, hogyan sáfárgodtak a rájuk bízott javakkal. Istené a dicsőség, hogy gyülekezetünk azóta is fejlődik, növekedik. Az Istennek való hálaadás után talán a legtöbb, amit köszönhetünk ígérhetünk az az, hogy minden erőnkkel azon leszünk, hogy a kapott jó példát megőrizzük és tovább is adjuk.

Szász Adrienne

Mindennapi kenyér, mindennapra élet

„A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.”
(Mt 6,11). „Mindenki szemei te reád vigyáznak és te idejében megadod ededelüket. Megnyitod a te kezedet és meg-
elégitesz minden élőket ingyen.” (Zsolt 145,15-16)

Kedves Testvéreim! Őszi Hálaadás ünnepén is, mint minden istentiszteletünket a Jézustól tanult imádsággal nyitottuk meg. A textusban a Miatyánknak ez a két mondata az éhes világról beszél. Hihetetlenül éhes világban élünk. Talán az éhség a legjellegzetesebb világunkra. Sok helyen a kenyér után

való éhség, gyakran láttuk a képeket, amint csontvázra soványodott emberek keresik a kenyeret, vagy ahol gyerekek nyújtják ki kezüket éhesen, nyomorultan a kenyér után. A világnak az egyik fele hihetetlenül éhes testileg. A világ másik fele pedig lelkileg. Ha nézem az anyagiakban bővelkedő országokat, (igen, mi is ide tartozunk!), akkor jól tudjuk, milyen lelki sivárság van ebben a nagy-nagy bőségben.

Az éhes emberek nagyon sokszor belekerülhetnek a rossz társaságokba, mert valamit keresnek, amit nem találnak, amit testi kenyérben nem lehet megtalálni. A hiányérzet feszültségétől hajtva belekerülhetnek a szenvedélybetegségek rabságába. Ez a téves út, nyilván. Amit keresnek latinul így hangzik Spiritus... ez lehet alkohol is mint spirits, és lehet Lélek is, mint Spiritus Sanctus.

A lelki-éhség: Isten-éhség. Azt a szeretet és örömet keresik, amit csak Isten tud megadni. Minden ember az elrejttség után vágyik. Így mondja: az anyaölbe vágyik vissza, ahol körülveszi a szeretet. Belső melegségre, nyugalomra, megpihenésre vágyik az ember lelke a hajszoltságából. Hihetetlen éhség van öröm és szeretet után. És közben mi mindenbe belekerül az ember! Nem csodálkoznék, ha máris példákra gondolsz, hiszen te is ismersz ilyen...

Ámos könyvéből cseng ma is jól hallhatóan „Íme, napok jönnek” - azt kellett mondanom, hogy eljöttek a napok - „azt mondja az Úr Isten, éhséget bocsátok a földre, nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének hallgatása után. És vándorolni fognak tengertől tengerig és északtól fogva napkeletig. Futnak, hogy keressék az Úrnak beszédét, de nem találják meg.” (Ám 8,11-12). Az emberek keresnek, kialakult az utazási örület, hogy megyünk tengertől ten-

gerig. Most voltam Spanyolban, de megyek Németbe. Innentől odáig futnak és keresnek. A legtöbb holtfáradtan jön vissza. Alig várják a pillanatot, hogy hazaérjenek, végre kipihenjék futásukat. Benne vagyunk ebben, futnak az emberek és keresnek. Mit keresnek? Vakációt vagy lelki nyugalmat?! De ez utóbbit kevesen találják. Mostanában sokan keresnek spirituális újjászületést, milyen gyakran is találkozom azzal, hogy én spirituális vagyok, de nem tartozom egyetlen felekezethez sem, nem vagyok vallásos. Ezek az emberek gyakran utaznak távoli földrészek idegen népeinek szertartásaiban keresni a szentséget, a mást... ami ott csodálatos lehet, de aztán jön a visszatérés a mindennapi életbe, mely a legszebb utazás emlékét és varázsát megfakítja. Ilyenkor szoktam megkérdezni, hogy mikor volt utoljára otthon segíteni a nagyszülőknek, rokonoknak, szülőknek például szüretelni?

Kétféle viszonylata van az embernek. Egy testi és egy lelki élete. Hiába adok meg a testnek mindent, ha a lelek éhes. És fordítva is igaz, korgó gyomorral nem lehet magasröptű eszmefuttatásokat hallgatni.

Ha jóllakottan sem találod, amire vágysz? Imádkozz! „Ti pedig így imádkozzatok!” - szólít meg mindannyiunkat Jézus. Egy másik világra mutat, ahova át lehetne lépni. Ahova, amikor imádkozol, mindig átlépsz. Átlépsz a láthatatlan világba. Valaki azt kérdezte: miért csukják be a hívők a szemüket, amikor imádkoznak? Mert átlépnek a látható világból a láthatatlanba. Becsukják szemüket, ezt a legnagyobb ajtót, amin keresztül bejön a látható világ. Isten rámutat, másutt keresd. Azért mondja azt, hogy imádkozzatok.

Őszi hálaadás ünnepén harmóniába rendezzük a lelki és testi életünket. Imádságunkban megköszönjük Istennek áldását, amivel fáradságos munkánkat természet, gyümölcscsel jutalmazta, életünk folytatását lehetővé tette. Ünnepi alkalmunkon feltöltődünk és mintát kapunk halánk kifejezésére.

A hálaérzésnek közvetlen hatása van életünkre nem csak ezen a kiemelt napon. Egy észak afrikai mesét mondok el ezzel kapcsolatban, amely nagyon hasonlít Jézus gyógyítási történeteire.

Egy napon az élet vándorútra kelt. Csak ment, mende-
gél, amíg egy emberhez nem ért, akinek annyira meg volt
duzzadva a teste, hogy mozdulni sem tudott.

- Ki vagy te? - kérdezte az ember.

- Én vagyok az élet.

- Ha te vagy az élet, akkor talán meg tudsz gyógyítani engem - kérlelte a beteg.

- Meggyógyítalak - felelte az élet, de hamarosan elfelejtesz engem és a betegségedet is.

- Hogyan felejtethném el... - ígérte a férfi.

- Rendben. Hét év múlva újra eljövök, akkor majd meglátjuk - válaszolta az élet. Megszórta a beteget az út porával. Alighogy ezt tette, a férfi meggyógyult.

Az élet továbbment és találkozott egy leprással.

- Ki vagy te? - kérdezte a férfi.

- Én vagyok az élet.

- Az élet? Akkor meggyógyíthatnál.

- Megtehetem - felelte az élet, de hamarosan elfelejtesz engem és a betegségedet is.

- Hogy felejténem el... - ígérte a férfi.

- Rendben. Hét év múlva újra eljövök, akkor majd meglátjuk - válaszolta az élet. Megszórta a beteget az út porával és a férfi máris meggyógyult.

Megint útra kelt. Pár nap múlva elérkezett egy vakhoz.

- Ki vagy te? - kérdezte a vak.

- Az élet. Ó az élet! - kiáltott fel örömmel a vak. Kérlek, add vissza a szemem világát!

- Megteszem, de hamarosan elfelejtesz engem és a betegségedet is.

- Biztos, hogy nem foglak elfelejteni - ígérte meg a vak.

- Na jól van. Hét év múlva újra eljövök és akkor majd meglátjuk - mondta az élet. Megszórta a vakot az út porával, és az ember máris újra látott.

Amikor eltelt a hét év, újra útra kelt az élet. Átváltozott vakká és először ahhoz a férfihöz ment vissza, akinek viszszaadta a látását.

- Kérlek, hadd éjszakázzam nálad - kérte az élet.

- Mi jut eszedbe? - rivallt rá a férfi. Hordd el magad! Már csak az hiányzik, hogy minden nyomorék itt telepedjen le!

- Látod - mondta az élet, hét évvel ezelőtt vak voltál, akkor meggyógyítottalak. Megígérted, hogy sem a vakságot, sem engem nem felejtess el. Ekkor felvett egy keveset az út porából és a hálátlan ember nyomába szórta. Attól kezdve az újra vak lett.

Az élet ment tovább. Elérkezett ahhoz az emberhez, akit hét évvel ezelőtt kigyógyított a leprából. Az élet leprássá változott és szállást kért.

- Tűnj innen! - kiáltott rá a férfi, még megfertőzől engem is!

- Látod - mondta az élet, hét évvel ezelőtt kigyógyítottalak a leprából. Akkor megígérted, hogy nem felejtess el engem és a betegségedet sem - majd vett egy keveset az út porából és a férfi nyomába szórta. Az abban a pillanatban megint leprás lett.

Végül olyan emberré alakult, akinek mindene meg volt duzzadva, annyira, hogy mozdulni is alig tudott. Így keverte fel azt, akit hét évvel ezelőtt először meggyógyított.

- Adnál nekem szállást éjszakára? - kérdezte tőle az élet.

- Szívesen, gyere csak be - hívta beljebb a férfi. Ül le, te szegény. Csinálok neked valami ennivalót. Nagyon is jól tudom, hogy érzed magad. Valamikor az én tagjaim is meg voltak dagadva. Pontosan hét évvel ezelőtt, amikor erre járt az élet, meggyógyított. Azt mondta akkor, hogy hét év múlva újra eljön. Várj itt, amíg erre jön. Talán neked is tud segíteni.

- Én vagyok az élet. Te vagy az egyetlen, aki sem engem, sem a betegséget nem felejtette el. Ezért egészséges maradsz mindörökre. Amikor elbúcsúzott az embertől azt mondta még neki.

- Az élet mindig változik. A boldogságból sokszor boldogtalanság lesz. A szükség gazdagsággá alakul és a

szeretet átcsaphat gyűlöletbe. Ezt senkinek nem szabad elfelejteni!

A emberi test porból lett és halála után is porrá lesz. Az élet porral gyógyít, majd halállá alakul, amikor a szenvedést ismét a porral hozza vissza. Kérése mindannyiunk felé, hogy ne felejtsek el a betegséget és őt, egyáltalán nem önös, a szenvedő érdekében történik. Aki alázatos és hálás a sorsnak a csodálatos gyógyulást, annak van ereje élni. Aki mindenáron meg akar gyógyulni és csak saját erejének köszönheti a gyógyulást, aki szenvedését és a betegséget negatív múltként lezárja... annak lassan elapad életereje.

Mennyire szép magyar nyelvünkben, hogy eredetileg a búzamatot az arany életnek hívták. Ennek a mese mintára, aki csak saját erejének, okosságának, szorgalmának tulajdonítja a termést és gazdagságot, kihagyva az egyenletből Isten gondviselését, áldását és iránta a hálát, a maga életerejét ássa alá. Hiszen a fontos dolgokra is idő kell, mint éppen most, a templomunkban imádkozni és hálát mondani Istennek.

Velem is megtörtént, hogy annyi minden lefoglalta erőmet, időmet, túlhajszolt voltam, annyira, hogy nem tudtam megállni, nemhogy imádkozni. Egy pillanat alatt elmúlt az örömöm, a békességem, a szeretet, a kapcsolat az embertársaimmal, önmagammal, Istennel. Mint ebben a mesében is. Amikor bezárom az ajtót valaki felé, nekem is bezáródik az ajtó a menny felé.

Persze beteg lettem, kórházba kerültem, akkor megtanultam a Miatyánkot, nem kívülről, hanem belülről. Mindenki el tudja mondani, még álmában is. Csak kérdezem, hogy elmondtad-e egyszer igazán? Nagyon jól emlékszem, amikor életemben először sírva mondtam el a Miatyánkot. Akkor igazán elmondtam.

Csupán a testi életben nincs megoldás. A látható világban nincs. Mehetsz tengertől tengerig, napnyugtától napkeletig. Járhatod végig az egész világot. Meglehet mindened, amire vágysz. Minden élvezeted, minden örömed, spirituális megváltásod. Mégis éhes maradsz!

Őszi hálaadás ünnepén lelkünk hívására érkezünk a templomba úrvacsorát venni, lelkünket is táplálni, hogy úgy menjünk el, mint egy megelégitett ember. Egy megelégitett embernek kínálhat a világ, amit akar. Semmi sem kell, mert elégedett Ahogy a zsoltár mondja? Isten megelégit ingyen.

Mi a mindennapi kenyerünket kérjük Istentől, hogy adjon nekünk ma. Azt mondjuk, akinek nem lehet adni semmit, annak mindene megvan. Most megértettük. Ha kinyújtjuk kezünket Isten felé és kérjük: add meg nekem, akkor a következő mozdulattal adhatjuk is tovább. Persze, néha fordítva gondoljuk. Az Istennek akarunk adni és emberektől kapni. Isten teremtett világában, melyben ma is élünk azonban a víz fönről lefelé folyik, nem lentől fölfelé. Az áldás fönről jön és így lesz életté munkánk által. Isten kinyújtja kezét és mindenkit megelégit, ingyen. Adjunk hálát érte mindnyájan! Ámen.

Bartha Mária Zsuzsánna

Az éhség

„Egyszer Jákób valami főzeléket főzött, amikor Ézsau fáradtan megjött a mezőről. Ézsau azt mondta Jákóbnak: Hadd egyem ebből a vörös ételből, mert fáradt vagyok. De Jákób azt felelte. Add nekem érte azonnal az elsőszülöttségi jogodat! Ézsau azt mondta, mindjárt éhen halok, mit számít nekem az az elsőszülöttségi jog? Jákób akkor azt felelte: Akkor esküdj meg nekem azonnal. Ézsau megesküdött neki, és eladta az elsőszülöttségi jogát Jákóbnak. Jákób ekkor adott neki kenyeret és lencsefőzeléket. Ézsau evett, ivott, azután fölkel és elment.” (1Móz 25, 29-34a)

Kedves Testvéreim!

„Az ember a teremtés koronája.”

Koronái vagyunk az alkotásnak, azért mert Isten azzá tett bennünket. A belénk plántált tehetségek, adottságok vagy talentumok mind azt támasztják alá, hogy ez valóban így van. Olyan képességekkel rendelkezünk, amelyek által, és amelyek kibontakoztatásában teljességgel élhetjük meg életünket. A teljességhez persze hozzátartozik minden, ami szép, jó és igaz, de hozzátartozik a fájdalom, az időnként megtapasztalt szenvedés, a vétek ízének lelki ismerete, a gyász, a szürkesség. Pontosan ettől lesz kerek az életünk. Mert ez a kerekesség összességében úgy formálódik, ahogyan az öröm társul a szomorúsághoz, ahogy a sötétség kapcsolódik a fényhez, ahogy a tenni akarás összefonódik a tétlenséggel. Gyakran elgondolkodom Testvéreim azon, hogy az élet maga, pontosan attól szép és attól igazi, hogy képesek vagyunk elfogadni és megérteni azt, hogy mindennek van szebb és jobb, rút és rosszabb oldala. Az ember pedig, Istentől kapott tehetségeinek köszönhetően megértheti, rácsodálkozhat, küzdhet vagy belenyugodhat abba ami őt körülveszi.

Véleményem szerint, nincs olyan ember, vagy ha van is, akkor nagyon kevés, aki célok, tervek és vágyak nélkül tengődik. Mindannyiunknak voltak, vannak és lesznek vágyaink. Olyan tervek, amelyek a jövőbe néznek, olyan célok, amelyeket nem egyik napról a másikra valósítunk meg. Kinek nagyobb, kinek kisebb, de mindünknek vannak. És, ezek a célok, tervek is az Istentől kapott lelkünkben lelnek talajra, ott gyökereznek. Vágyainkat és terveinket pedig szintén az Istentől kapott érzellel és értelemmel törekszünk megvalósítani, vagy beteljesíteni.

Tervek, álmok, célok. Amelyekért küzdünk, amelyekért sokszor embertelen dolgokra is képesek vagyunk, amelyekért nem adjuk fel. Azonban, mégis van egy olyan erő, amely képes arra, vagy képessé teszi az embert arra, hogy az általa kitűzött célt vagy hosszútávú tervet, egyik pillanatról a másikra feladja, eldobja. Ez az erő a pillanatnyi éhség. A pillanatnyi éhség, amely rávesz arra, hogy feláldozd a távlati abszolútumot a pillanatnyiért.

Ézsau pontosan ezt tette: a hosszútávú célt a pillanatnyi éhség kielégítésére feláldozta. Eladta az elsőszülöttségi jogát egy tál lencséért. „Az elsőszülött fiút illető örökség joga. Tág értelemben az elsőszülöttségi jog minden olyan jogot vagy örökséget magában foglal, amit megkap valaki akkor, amikor beleszületik egy családba vagy kultúrába. Az ókori világban az elsőszülöttségi jog többek közt azt jelentette, hogy a testvérek közt felosztandó örökségből az első fiúgyermeknek két rész jutott, azonkívül a különleges atyai áldás révén vezető, parancsoló szerep illette meg a testvérek között.”

A történet szerint Izsáknak két fia, Ézsau és Jákob együtt növekedtek az anyaméhben, és amikor Rebeka életet adott fiainak, Ézsau született meg először, így az elsőszülöttségi jogot ő kapta meg.

Ézsau és Jákob nagyon különbözőek voltak. És ez a különbözőség nem csak és kizárólag külsejükre vonatkozott, hanem épp annyira más volt az életszemléletük, a viselkedésük is. A Bibliában, gyakran külső vagy belső tulajdonságok alapján kapják a nevüket a szereplők. Ézsau (héber Észáu) jelentése: szőrös. Ézsaut, az elsőt, temperamentumos emberként ismerhetjük meg a történet elbeszélésében: hosszú haja, szakállja, vadsága, állatbőrökből készült öltözete, csavargása erdőn-mezőn teljesen az ellentéte volt testvérenek, Jákobnak. Aki finom, békés, a sátor és otthon körül tevékenykedő életet képviselt. Jákob tisztában volt azzal, hogy Ézsaut illeti az örökség nagyrésze, és tudta, hogy Izsák halála után a nagyobb testvér fogja átvenni az apa szerepét, minden jog őt illeti.

A történet fordulópontja az a pillanat, amikor Ézsau fáradtan és éhesen tér haza, ahol testvére lencsefőzeléket készít: „Adj ennem! Éhes vagyok.” És attól a pillanattól minden megváltozik.

Ézsau eladta az elsőszülöttségi jogát egy tál lencséért - ez gyakorlatilag a „jobb ma egy veréb, mint holnap egy tüzok” elvet szemlélteti. Az elsőszülöttségi jogából hosszú távon, évek múlva hatalmas előnyei származtak volna, ő azonban pillanatnyilag olyan éhes volt, hogy feladta ezeket az előnyöket egy tál lencséért, amely abban a minutumban csillapította az éhségét.

Ézsau nem lebecsülte az elsőszülöttségi jogot, csupán a pillanatnyi éhsége erősebb volt mindennél. Erősebb volt a hosszútávú céloknál, erősebb volt az éhség annál, hogy tiszta fejjel a jövőbe tekintsen, és csak utána döntsön.

Testvéreim! Ha az emberiség történelmébe tekintünk kicsit vissza, hány meg hány Ézsauhoz hasonló vezetőt, híres személyt tudnánk felsorolni, akik a pillanatnyi éhségünk csillapítása végett a hosszú távú terveket, a jó terveket feladták, eladták, átadták.

Ha az irodalom talajára tekintünk, hány meg hány regény, vers, novella cselekményét, vagy szereplőjét tudnánk felsorolni, akiknek egyik – pillanatról a másikra megváltozik szerepük, alakításuk a pillanatnyi éhség csillapítása miatt.

Hány meg hány filmet, szindarabot tudnánk megemlíteni, amelyben a főhősök váratlanul az egész történet kimenetelét megváltoztatják a pillanatnyi éhségükkel.

És hány olyan napot, percet tudnánk felidézni saját életünkől, amikor mi magunk is, Ézsauhoz hasonlóan a pillanatnyi éhségünk csillapítása végett feladtuk a jövőnk céljait, terveit.

Nekem az kell! Szükségem van rá! Nem tudok anélkül élni – gondoljuk ruhadarabra, bútorra, technikai eszközre – és amikor megvan, akkor azon töprengünk, hogy ez tényleg, ez valóban ennyire fontos volt nekünk? Vagy csak azon csodálkozunk, hogy miért is ragaszkodtunk annyira hozzá, hogy meglegyen.

Hányszor tettünk ígéretet, vagy fogadalmat önmagunknak, titokban, amelyet végül a pillanat tört része alatt szegtünk meg Ézsauként? Rengeteget!

Ezek az ígéretek vonatkozhatnak testi egészségünk megőrzésére, emberi kapcsolatainkra, hivatásunk fejlődése, viselkedésünkre.

A kényelem, a pillanatnyi éhség egyszerűen elvonja a figyelmünket, és az amúgy erősnek gondolt tervet, olyan kicsivé alakítja, hogy abban a pillanatban, amikor a döntést meg kell hozzuk, a célt az álmot nem is látjuk fontosnak, nem is érezzük azt a nagyságot, amit valójában képvisel.

Ahogy a felolvasott versekben Ézsau, úgy mi magunk is nyugtatjuk magunkat, mi több meggyőzzük

magunkat arról, hogy valójában nem is a hosszútávú cél, hanem a pillanatnyi ösztönös bevésődés a fontos.

Valahányszor az Ószövetséget olvassuk, Istent gyakran úgy említik, mint Ábrahám, Izsák és Jákob Istene. Jákob Istene. Ha Ézsaut nem a pillanatnyi éhség vezérli Testvéreim, akkor a Bibliában Ábrahám, Izsák és Ézsau Istene lenne.

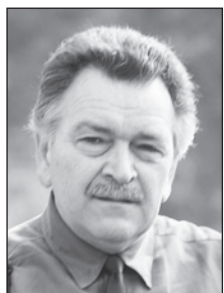
Az én szememben Ézsau és Jákob valójában egyformák. Nem érzem azt, hogy egyik jobb lenne a másiknál, és azt sem hogy rosszabb. Mi több, azt érzem, hogy ez a történet, legalábbis számomra egy olyan üzenetet hordoz, amelynek elsősorban az a célja, hogy felébredjünk. Hogy mérlegeljünk. Hogy elgondolkodjunk azon, mit miért teszünk, hogy felidézzük újra és újra a kitűzött célok szentségét, nagyságát és fontosságát. Hogy megvilágosodjon előttünk az a tapasztalat: hogy a pillanatnyi éhségünk csillapításával talán sorsunkat, életünket változtatjuk meg.

Figyeljünk arra, hogyan csillapítjuk ösztön – éhségünket, hiszen a pillanatnyi jó, nem mindig a legjobb. Segítsen különbséget tenni A Jó Isten! Ámen!

Szabó Csengele

A tereken játszó gyermek

„Kihez hasonlítsam ezt a nemzedéket? Hasonlít a tereken tanyázó gyerekekhez...” (Mt 11,16)

Kedves Atyámfiái, Testvéreim! A pihenés mindenkinek jár és jól fog. Ne feledkezzünk el azonban arról, hogy Isten soha nem megy szabadságra, és mi sem szabadságot tathatjuk lelkiismeretünket. Sokszor elgondolkodtam azon, hogy vajon mekkora mértékben sikerül rendet rakunk lelkünk háza táján. Erre a rendrakásra mindig

szükség van. Szolgáljon erre Jézusnak egy újabb példabeszéde, melyet a tereken játszó gyerekekről mondott.

Az előzményeket az a történet szolgáltatja, amikor Keresztelő János elküldte tanítványait Jézushoz, hogy messiás voltáról érdeklődjenek. Ekkor azonban nemcsak az derült ki, amit János hallani szeretett volna, vagyis, hogy Jézus a Messiás, hanem Jézus megállapításával is szembe találjuk magunkat. Eszerint kimondta Jézus, hogy János a legnagyobb a próféták közül, akinek az a kötelessége, hogy megkészítse a jövődő próféta, Jézus útját. Jánossal véget ért az ószövetségi próféták sora, s amikor felkészítette az embereket a Messiás befogadására, akkor megjelent Jézus, aki már

az új szellemet képviselte. Ma már tudjuk, hogy miképpen készítette fel János az embereket, de tudatában vagyunk annak is, hogy sem őt, és tanításait, sem Jézust, illetve tanításait nem fogadták be.

A példabeszéd tartalmát illetően a következőket mondhatom: Jézus a tereken játszó gyermekekhez hasonlítja korának nemzedékét. Számon kérő, vagy akár gúnyolódó hangnemet is felfedezhetünk a gyermekek, társaikhoz intézett megjegyzésében: „*Furulyáztunk nektek, de nem táncoltatok, siratót énekeltünk, de nem jaggattatok*”. Ezután Jézus átveszi a gyermekektől a szót, s maga mondja el kortársairól alkotott véleményét. Azért kifogásolja János személyét, mert aszkéta életmódot folytat, s hangsúlyozza, hogy „*ördöge*” van. Róla pedig éppen az ellenkezőjét állítja életmódjával kapcsolatosan. Nemcsak, hogy eszik és iszik, hanem nem is változtatja meg a barátait. Bűnösökkel és vámszedőkkel osztja meg asztalát. Jézus, szokásához híven itt is összegezi meglátását, amikor hangsúlyozza, hogy elérkezik majd az idő, amikor a bölcsesség „*igazolni*” fogja magát.

Kedves Testvéreim! Az ismertett példabeszéd mondanivalóját jelen esetben is több szempontból értékelhetjük, illetve bonthatjuk ki. Először a Jézus nemzedéke, de minden idők nemzedéke a meghatározó. Szerintem Jézus nemzedéke egy rendkívüli alkalmat, időszakot élt át, amikor egyszerre két döntő egyéniség lépett az életükbe. János és Jézus, akik lezártak egy időszakot, és megnyitottak egy újat. Olyan nemzedék élt akkor, akinek meg kellett volna hallania az idő szavát, akinek megfelelő módon kellett volna érzékelnie azt a változást, melyet kellően előkészített a két próféta. Ennek ellenére változatlanul megmaradtak a régi vallásosság külsőségeinél, a messiási várakozás megszokott re-

ménységénél. Elgondolkodtató csakugyan, hogy mennyivel többek lehettek volna az akkor élt nemzedék emberei, ha első szóra elfogadják a döntő tanítást. Távol áll tőlem, hogy pártfogásom alá vegyem János és Jézus nemzedékét, azonban egyetlen megjegyzés erejéig mégis csak bele kell gondolnunk magunkat abba az időszakba, abba a nemzedékbe. Képzeljük csak el, hogy ott állunk valahol a Jordán felső folyásánál, ahová emberek tömege vonul. Egy szikár próféta kellemetlen hangon fedd. „*Viperák fajzatai*” – mondja. Nem éppen szerencsés változata ez a megjegyzés a megváltozásra történő buzdításnak. Nem sok idő múlva Jézus is feltűnik a láthatáron, aki szegénység és szolgaság vállalására, illetve szeretet gyakorlására kéri hallgatóságát. Talán a szegényebb rétegnek ezzel sem volt semmi kifogása, ám a jobb módú emberek sorában könnyen elutasításra talált a felkérés.

A második mondanivalót a hasonlat szolgáltatja. Jézus gyermekekhez hasonlítja nemzedékét, akik, gyermekekre jellemző módon csúfolódnak társaikkal. Először szinte átsiklik gondolatunk arra a területre, amikor kiemelte Jézus a gyermekeket, s arra kérte felnőtt társait, hogy igyekezzenek gyermekeké válni, mert akkor örökölhetik Isten országát (Mt 18,3). Igen ám, de itt egyáltalán nem erről van szó, hanem arról, hogy gyermekes marad a felnőtt nemzedék. Ez pedig komoly vádnak számít egy nemzedék megítélésében. Úgy viselkednek, mint a gyermekek, akiknek egyedüli, kedvenc elfoglaltsága, hogy gúnyolódjanak társaikkal. Hogy mindent még csak azért is az ellenkezőjére fordítsanak.

Jézus nem változtat hangnemet és saját szavaival folytatja a példabeszédet. Mintegy magyarázatát adja az eddig elmondottaknak. Elmarasztalja nemzedékét azért, mert kifogásolták János személyét. Éppen azért, mert megtartóztató életmódot élt a táplálkozásban, vagyis nem evett, nem ivott, azt tartották róla, hogy az ördöggel cimborál. Persze a leírásokból egyértelműen Heródest okolhatjuk János halála miatt, de azt sem mondhatjuk, hogy nagy közkedveltségnek örvendett volna megtérésre buzdító szavaival. Nemcsak János személye volt kifogásolható Jézus nemzedéke körében, hanem sajátja is. Az ő esetében azt hosszallották, hogy együtt eszik és iszik a bűnösökkel. De nemcsak, hogy felkeresi házaikban azokat, hanem barátkozik is velük. Jézus végkövetkeztetéséből kiolvasom, hogy okos megállapításnak számít, amikor a bölcsességre bízta a további fejleményeket. A bölcsességet a későbbi okos belátásban fedezem fel, ami már lehet, hogy szorgalmaz egy kései megbánást a nemzedékben, de ennek ellenére mégis lekésik az Isten országához való csatlakozást.

Kedves Testvéreim! Különböznem lenne jogom, de éppen a példabeszéd engedélyezi, hogy éljek a Jézus adta hasonlattal, s feltegyem a kérdést: Mihez hasonlítható saját nemzedékünk? Ne bontsuk szét a korosztályokat, hanem egyszerűen nevezzük egyetlen nemzedéknek azokat, akik felelősen kell viszonyuljunk mindazokhoz, akik, vagy amik körülvesznek bennünket. Esetünkben nem tesszük fel a kérdést, hogy komolytalan gyermekekhez hasonlítunk-e, mert valljuk, hogy igenis határozottan érdekel mindaz, ami körülöt-

tünk történik. Nem mindegy, hogy hová, merre halad életünk, s lényeges, hogy egyre jobb körülmény között töltsük napjainkat. Nem is erről van szó. Azzal kapcsolatos kell állást foglalnunk, hogy miként viszonyulunk János feddéséhez, és hogyan fogadjuk Jézus tanítását? Adott esetben magunkra értjük-e a viperák fajzata kifejezést, vagy egyértelműen elhatároljuk magunkat tőle? Hogyan állunk a szegénység, illetve szolgaság vállalásával, nem beszélve a szeretet gyakorlásáról? Szerintem, itt akad meg további gondolkodásunk, amennyiben őszinték vagyunk és maradunk egymással, de elsősorban magunkkal szemben.

Képesek vagyunk-e arra, hogy megfelelően meghalljuk az idő szavát? A látszat azt bizonyítja, hogy hasonlóak vagyunk János és Jézus nemzedékéhez. Bizonyos tekintetben gyermekes felfogásunk van. Soha nem tesszük azt, amit kérnek a követelmények. Vagy nem akarjuk, vagy egyszerűen nem tetszik az alkalmazkodás. Amikor jó kedve van a körülöttünk levőknek, akkor mi könnyekre fakadunk. Bánatunkat mutatjuk, s elég gyakran ezzel sem elégszünk meg, hanem bőven mesélünk róla, amikor kérdeznek bennünket, vagy a nélkül. Amikor pedig környezetünk bánatában kellene részt vállalnunk, akkor nekünk kimondottan jó a kedvünk, s azért nyugtalanodunk, mert túlzásba viszi a világ bánkodását, szomorúságát. Túl sok időt tölt el azért, hogy hangot adjon fájdalmának. Nemzedékrajzunk nem mutat másabb képet akkor sem, ha Jézus társaságát figyeljük. Ott vagyunk vele legtöbbször, amikor eszik, iszik, amikor barátságunkat keresi, s megnyugtat a tudat, hogy velünk látják embertársaik, akik különben elég sokat irigykednek mindazért, amit megvalósítottunk, amit megszereztünk eddigi életünk során. Igen ám, de mi történik az után, hogy Jézus megköszöni az étkezést, amikor elköszön tőlünk, amikor elhagyja társaságunkat? Vele megyünk, vagy visszaállunk a vámszedő asztalához? Mi történik azzal a szeretettel, melyet éreztetnünk kell a családon kívül?

Összegezőképpen még csak annyit, hogy a fenti kérdésekre egyéni bölcsességünk adhatja a megfelelő válaszokat. Egy komoly gond továbbra is fennáll: Az ugyanis, ha rossz válaszokat adunk. Nem szabad a jövő időszak bölcsességére bízunk azt, amiben nekünk kell határozott igent, vagy nemet mondanunk. Nem engedhetjük meg magunknak a gyermekes viszonyulást, mely jellemzi ugyan saját nemzedékünket. Fogadjuk meg Jézus tanácsait, és álljon biztatásként Pál apostol figyelmeztetése: „*Örüljete az örülőkkel, és sírjatok a sírókkal.*” (Róm 12,15) Ebben van benne Jézus példabeszédének időszerűsége és minden korosztályra szóló figyelmeztetése. Ámen.

Pap Gy. László

A Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség alapítása és története 1949-ig

Nyolcvan esztendeje, 1936 nyarán szentelték fel a pestszentlőrinci unitárius templomot, amely Máthé Géza építész tervei alapján, Pethő István lelkész és a hívek áldozatos munkájával készülhetett el. Írásunkban áttekintjük az előzményeket (a Trianon utáni Budapest környéki unitárius szórványéletet), valamint az építkezés folyamatát; felidézzük a templomszentelési ünnepségét, illetve a létrejövő egyházközség első tizenhárom évét – a kommunista diktatúráig terjedő időszakot.

Előzmények: szórványélet Pestszentlőrincen

Az 1920-as évek elején – a trianoni békediktátum következményeként – a Budapest környéki falvakban – Cinkota, Csepel, Kispest, Pestszenterzsébet, Pestszentlőrinc, Rákoscaba, Rákoskeresztúr, Sasalom, Soroksár, Vecsés – egymás után jöttek létre olyan unitárius szórványok, amelyekben a hívek döntő többségét erdélyi menekültek: korábbi állami és helyhatósági tisztviselők, iparosok, kereskedők és családtagjaik alkották. Egy-egy elkötelezett unitárius világi személy támogatásával, magánházakban gyűltek össze. Ilyen volt a rákoskeresztúri Palatka József vagy a sashalmi özv. Páll Miklósné, aki – mint Bencze Márton későbbi püspök az Unitárius Értesítőben megfogalmazta – „ősi székely unitarizmusának gyűjtő lelkesedésével végigjárta híveinket, és úgy hívta közös imádkozásra és úrvacsoravételre.”

E szórványok többsége 1945 után a nem sokkal korábban létrejött Duna-Tiszaközi Unitárius Szórványegyházközség szervezeti keretei között folytatta tevékenységét. Kivételt képez Pestszentlőrinc, ahol az 1930-as években önálló leány-, majd anyaegyházközség alakult, amely ma is létezik. Ez a – budapesti unitarizmus szempontjából igen kedvező – folyamat szorosan összefügg az úgynevezett Állami lakótelep történetével.

A Lipták Pál (1874–1926) tanár, mérnök, nagyvállalkozó által alapított Dr. Lipták és Társa Hazai Beton- és Vasbeton Építési Rt. az I. világháború időszakában hadifelszerelések gyártására szakosodott, és 1916-ban egy kőfallal körülvett lőszertelepet alakított ki Pestszentlőrincen. A telepet 1919-ben a Budapestre bevonuló román csapatok leszerelték, és a termelés később sem indult újra, mert a trianoni békeszerződés a magyar hadsereg létszámát, a fegyverzet és egyéb hadászati készletek nagyságát is szigorúan szabályozta. 1921-ben a Népjóléti Minisztérium a Magyarországtól elszakított területekről (Erdélyből, Felvidékről és a Délvidékről) érkező menekültáradat, a „vagonlakók” inséges helyzetének enyhítésére a korábbi lőszergyár területén létrehozta az Állami telepet. Kezdetben 252 kis alapterületű, egyszobás lakást alakítottak ki, de az 1920-as évek közepén már mintegy hatezer ember lakott a telepen. Nem voltak utcanevek, a házakat számozták, így a később felépülő unitárius templom címe pl. Állami telep 125/2 volt.

Szűcs György helytörténeti tanulmánya szerint „ha mindenképpen szeretnénk megragadni a telep jellegét, leginkább egy városállamhoz hasonlíthatnánk, hiszen saját gondnoksággal rendelkezett, önálló boltok, elemi iskola, víz- és csatornázási művek, sportegyesület, kaszinó, szőnyegszövő állt a lakosok rendelkezésére.”

Az Állami telep erdélyi betelepülői között viszonylag jelentős számban voltak unitáriusok, akiknek lelkigondozását az első években a Budapesti Unitárius Egyházközség lelkészei látták el. Ez a helyzet 1928-ban, Pethő István Budapestre érkezésével jelentősen megváltozott.

Pethő István élete és egyházzolgálat (vázlat)

Pethő István

A 20. századi magyarországi unitarizmus egyik jelentős személyisége, Pethő István 1903. szeptember 17-én született Aranyosrákoson, unitárius vallású földműves családban. A kolozsvári teológián szerzett diplomát, majd néhány hónapig Szabéd községben helyettesítette beteg lelkésztársát. Az egyén szerepe az unitarizmus kialakulásában című tanulmányával (1926) pályadíjat nyert, majd 1927-ben, A biblia használata a gyülekezetben címmel írta meg szakdolgozatát. Huszonöt évesen, hitoktatóként került Budapestre, ahol – mint lelkésztársa, a későbbi püspök Ferencz József írta: „az erdélyi falvak lelkészi munkájára

felkészült fiatal embert új feladatok és problémák fogadták. Ő mindegyikben helytállt. Észrevette, hogy a pestlőrinci unitárius híveknek, az egykori állami lakótelep egyszerű embereinek a lelkében él a vágy a saját istenhajlék után. Társaival, első presbitereivel nekivágott a lehetetlennek. Saját keze munkája is benne van a pestlőrinci unitárius templom köveiben.”

A fiatal Pethő István pestszentlőrinci munkájáról feljegyezték, hogy kerékpárjával rendszeresen járta a hatalmas területet, látogatta az unitárius családokat, s már 1930 táján cserkészcsapat alapításával, táborok szervezésével, unitárius egyetemisták és főiskolások számára rendezett kulturális programokkal igyekezett összefogni a leendő egyházközség híveit. Az Állami telepen az első unitárius istentiszteleteket a hívek lakásán, illetve vendéglők különtermében tartották. 1931/32-ben a kolozsvári egyházi központ Angliába küldte: két fél-éven át a Manchester Unitarian College hallgatója volt, tökéletesítve angoltudását.

1936-tól, a templom felszentelésétől kezdve tizenhét éven át Pethő István egyházszolgálatának súlypontját a pestszentlőrinci munka jelentette. 1947-ben – Csiki Gábor püspöki helynöki kinevezésével egyidőben – egyházköri főjegyzőnek választották, de folytatta pestszentlőrinci szolgálatát, majd 1953-ban az egykori Unitárius Misszióházba, a nem sokkal korábban államosított Hőgyes Endre utcai templomba (vagyis a Budapesti Unitárius Egyházközség második templomába) került. Az ötvenes-hatvanas években Remetei Filep Imre lelkésszel megegyezve, felváltva szolgáltak a Nagy Ignác utcai, illetve a Hőgyes Endre utcai templomban.

Csiki Gábor nyugdíjazása után, 1957-ben Pethő Istvánt püspöki helynöknek választották, s ebben a minőségében Nagy-Britanniában, Svájcban és Hollandiában részt vett nemzetközi unitárius, illetve szabadelvű keresztény konferenciákon (London, Davos, Hága). Tisztségéből adódóan részt kellett vennie az Országos Béketanács, illetve a Hazafias Népfront munkájában.

1966-ban nyugállományba vonult, de tovább szolgált a Hőgyes Endre utcai templomban. A kiváló szónok hírében álló Pethő István 75. születésnapján, 1978. szeptember 17-én mondta el utolsó prédikációját, majd október 3-án, rövid betegség után elhunyt. Temetésén többek között Somogyi László pestszentlőrinci lakótelepi katolikus plébános búcsúzott tőle, akivel – mint az Unitárius Életben közölt nekrológ megfogalmazta – „évtizedeken át megosztották a lőrinci két szomszédos gyülekezet gondját, és építették egyházi és társadalmi szinten az igazi ökumenizmust (...) Pethő élete és igehirdetése olyan, mint arany pohár ezüst tányéron: a helyén mondott ige.”

A pestszentlőrinci unitárius templom építése

Téglás Tivadar pestszentlőrinci helytörténész tanulmánya szerint „1932-ben községünkben már saját templomukban tarthattak istentiszteletet Luther Márton hívei, az evangélikusok. A jóval nagyobb lélekszámú reformátusok 1933-ban jutottak el addig, hogy templomuk alagsori része istentisztelet tartására a gyülekezet rendelkezésére állt.” A protestáns testvérfelekezetek templomépítése után néhány évvel, 1936. június 13-án a Pestszentlőrinci Újság már arról számolt be, hogy az Állami lakótelepen – Józán Miklós püspöki vikárius jelenlétében – felszentelték az unitárius templomot.

Három év kitartó – jórészt az unitárius hívek önkéntes segítségén alapuló – munkája kellett ehhez. A templomépítés eredetileg 19 ezer pengőre tervezett költségvetéséből 1933-ban alig 1800 pengő állt rendelkezésre, és a szükséges építési engedélyeket sem kapták meg. 1934-ben aztán a Belügyminisztérium egy 10x10 méteres barakk-épületet átengedett a templomépítés céljára; Máthé Géza unitárius építésmérnök pedig díjtalanul elkészítette a terveket, ezáltal a szükséges pénzráfordítás 10 ezer pengőre csökkent. A cél elérését segítette, hogy Pethő és az első presbitérium az egyik szomszédos gyár területéről mindössze 200 pengőért

megvásárolt egy összedőlt műhely-épületet, amelyből ingyenes közmunkával 45 ezer darab, nagy méretű téglát termeltek ki a kezdődő építkezéshez.

Máthé Géza építésmérnök, a pestszentlőrinci unitárius templom tervezője

Ezen a ponton emlékezzünk meg röviden a templom építésze, Máthé Géza életéről és munkásságáról. 1900-ban (más adatok szerint 1902-ben) született a székelyföldi Firtosváraán, unitárius családban. Középiskolai éveit a székelykeresztúri Unitárius Gimnáziumban töltötte, majd Budapesten szerzett építésmérnöki diplomát. Az 1930-as évek közepétől a Győr-Moson-Sopron megyei Nagycenken élt, ahol felesége postamesterként helyezkedett el, Máthé viszont sokáig állástalan volt. 1941-ben Debrecenben kapott városi mérnöki állást (együttal a Debreceni Unitárius Egyházközség jegyzője lett), majd visszaköltöztek Erdélybe (Marosvásárhely), de a front elől anyaországi rokonokhoz menekültek. Négy gyermekük született, akik közül Máthé Árpád (1936–2015) kémikusként, egyetemi tanárként és eszperantistaként is jelentős eredményeket ért el; emellett haláláig a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség presbitere volt. Máthé Géza Magyar unitárius templomi stílus című tanulmánya a Székelykeresztúr Vidéki Unitárius Lelkéször által 1905 és 1944 között havonta kiadott egyháztársadalmi és iskolai lap, az Unitárius Egyház 1943/5-6. számában jelent meg. A II. világháború utáni pályájáról igen kevés adat áll rendelkezésre. 1994. május 6-án hunyt el Győrött.

A templomépítés folyamata leginkább Pethő Istvánnak az Unitárius Értesítő című havilapban közzölt írásaiból követhető nyomon. 1935 februárjában így fogalmazott: „Ez a kis szórvány két évvel ezelőtt harmóniumot szerzett a saját erejéből. A múlt esztendőben leányegyházközséggé alakult. Most templomot akar építeni. Keblitanácsának mintha mind a tizenkét tagja világi pap volna, sorra látogatják a híveket, egymást biztatják és buzdítják az építés nagy munkájára. Szegénységük-nél csak a hitük és akaratuk nagyobb. Ha csak ketten vannak együtt, már a templomról beszélnek.”

Pethő méltatta a templomot megtervező Máthé Géza és segítője, Nágó István erdélyi építésmérnök munkáját, és beszámolt arról, hogy hatezer pengőt már sikerült összegyűjteniük: háromezret munkasegély formájában a Belügyminisztérium, ezer-ezer pengőt pedig Pestszentlőrinc község, az unitárius Püspöki Vikáriátus, illetve a pestszentlőrinci hívek adományoztak. Így már csak négyezer pengő hiányzik a templomépítéshez. 1935 októberében Pethő István már az alapköletételről és az építkezés megkezdéséről adott tájékoztatást. „Isten nevében kezdem el. Ő segítsen kegyelmével. Ezzel a fohással kezdődött Pestszentlőrincen az a könnyekig megható, szép ünnepség, melynek keretében Józán Miklós püspöki vikárius a kiásott fundamentumba döntötte az unitárius templom alapkövét. Hiábavaló volna minden kísérlétezés, mert nem lehetne leírni azt, mit éreztünk akkor, amikor a nagy kő lezuhant a mélységbe és fölhangzott unitárius életünk arany jelmondata: Egy az Isten! (...) Unitárius templomot építünk a székely hősök emlékére, de a beteljesüléstől még beláthatatlan messzeségben vagyunk. A leányegyházközség tagjai minden szabad idejüket ott töltik a munkások között. Jelszavunk, hogy amit mi dolgozunk, azért nem kell pénzt kiadni. Minden fadarabnak örvendünk, mert jó érezni, hogy azzal is előbbre vagyunk. Így akarjuk végig vezetni ezt

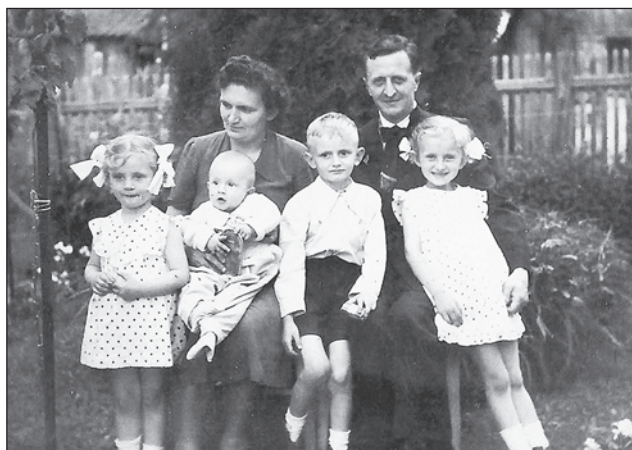
az építő munkát, így akarjuk hordozni minden gondját, hogy megszentelődjenek a falakban még a homokszemek is.”

A pestszentlőrinci unitárius templom nem hivatalos felavatását és az első istentiszteletet 1936. február 19-én, a belülről teljesen kész, de kívül még vakolatlan épületben tartotta Józán Miklós. A csillárokat, a padokat, valamint a torony-

akarunk tengődni, nem akarunk csak éppen lenni. Minden vágyunk az, hogy éljünk magyarán, bátran, unitárius módra. Hogy kevés a pénzünk az építkezésre? Hiszen a templomra is kevés volt, s lám, egy hét múlva már csak a harang fog hiányozni belőle!”

A templom felszentelése

Az Unitárius Értesítő 1936/6-7. száma – Pestszentlőrinc nagy napja címmel – nyolc oldalas, angol nyelvű összefoglalóval kiegészített összeállítást közölt a templom felszenteléséről (1936. június 7.). A Tebened bízunk eleitől fogva című zsoltár után Pethő István lelkész áhítata, majd Józán Miklós püspöki vikárius prédikációja következett; az úrvacsorai jegyeket Barabás István budapesti másodlelkész szolgáltatta ki. Az úrasztalát Józán

Máthé Géza családjával (1942)

sisakra helyezett úgynevezett istenfát Damokos Albert és Kovács Árpád faragta, a székely kopjafás motívumokból kialakított bejáratot Komlósy Gyula presbiter készítette, a Pethő által is említett harmónium Czirmay György hangszerkészítő presbiter munkája volt. Április 16-án megkezdtek a templomhoz kapcsolódó gyülekezeti ház és tanács terem építését, amihez háromezer pengő költség hozzájárulást kértek a Budapesti Unitárius Egyházközségtől, mint anyaegyházközségtől.

Az építkezés kibővítését Pethő István így indokolta: „Vannak eszmék és vannak emberek, akik ha találkoznak, egymás rabjai lesznek. Mi kevesen, akik itt lakunk, úgy járunk most. Leszámoltunk önmagunkkal és lelkivilágunkkal, s egy szép napon arra ébredtünk, hogy végtelenül hiszünk az unitárizmus megváltó küldetésében (...) Mi hiszünk, és ezért nem tehetünk mást, mint építünk. Hajlékot akarunk a templom mellé, amelyben összepatazkik a mi kis unitárius életünk minden szépsége és ereje, amelyben a családok öskeresztény módra szeretetvendégségre gyűlnek, és az ifjúság erői az egyház oltárára vezetődnek le. Nem

Miklós adományozta a templomnak, a klenódiumok (kelyhek, kancsók és kenyérosztó tányérok) ugyancsak adományként kerültek az asztalra. A templomszentelésre írásos üzenetet küldött Boros György kolozsvári püspök és Ferenczy Géza főgondnok, valamint a hódmezővásárhelyi és füzesgyarmati unitárius egyházközség. Rövid köszöntőt mondott Agyagfalvi Hegyi István belügyminisztériumi tanácsos; Mikó Ferenc államtitkár, unitárius főgondnok helyettes; Kozma Jenő országgyűlési képviselő, a Budapesti Unitárius Egyházközség gondnoka; Csiki Gábor, az Unitárius Misszióház lelkésze és Nyiredy Géza, a Dávid Ferenc Egylet vezetője. Az ünnepségen egyházi öltözetben jelent meg Szalfer Károly evangélikus lelkész és Günczler Péter izraelita főrabbi. Az unitárius egyháztársadalmi szervezetek mellett a templomszentelésen képviseltette magát a Hargitaváralja Szövetség, a Székely Egyetemi Hallgatók Egyesülete, a Körösi Csoma Sándor Egyesület és a Keresztény Vasutasok Egyesülete. Az ünnepség közebeddel zárult, majd este hat órától – zenei és irodalmi műsor keretében –

a gyülekezeti ház felavatására került sor.

Egyházközségi élet (1936–1949)

A Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség keblitanácsi és közgyűlési iratainak, iktatott ügyviteli iratainak, nyilvántartási könyveinek és számadásainak tanúsága szerint 1936 és 1938 között kiegyensúlyozott egyházközségi élet zajlott: a vasárnapi istentiszteleteket 30-50, az úrvacsorás ünnepi istentiszteleteket átlagosan 80-100 fő látogatta. A problémák 1939-ben kezdődtek, amikor – az 1940. évi Esperesi Vizsgálószerk jelentése szerint – *„az egyházközség kebelében, a hívek körében állandó villongások voltak (...) Ma már kevesebben vannak a békétlenkedők, de arra elegenden vannak, hogy a templomból való elmaradásukkal veszélyeztessék a még fiatal gyülekezet nyugodt és egészséges fejlődését.”* A vizsgálószerk megállapítása szerint Pethő István energiáját – a Budapesti Unitárius Egyházközségben mint anyaegyházközségben kötelezően végzett hitoktatói, illetve cserkészparancsnoki munka mellett – túlságosan lekötötte a szórványgondozás, ezért Pestszentlőrinc vallási életével nem maradt ideje foglalkozni. Javasolták, hogy a kisépsti unitárius hívek *„a kényelmetlen padokkal ellátott elemi iskola”* helyett a jövőben látogassák a pestszentlőrinci templomot.

1940 tavaszán napirendre került a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség önállósítása. Józan Miklós püspöki vikárius utasította Pethő Istvánt, hogy június 15-ig mutassa be az új egyházközség működési területét, szórványait, az egyes szórványegyházközségek földrajzi távolságát, közlekedési eszközökkel való elérhetőségét. Beszámolót kért a lelkész hivatalos útjairól, vallás-tanítói kötelezettségeiről; kérte a templom és a lelkészi lakás építésének dokumentációját; az előző évi zárszámadást és a tárgyévi költségvetést; az új egyházközség adófizetőinek névsorát; a lelkész díjazásának dokumentumait; az új lelkészi állással járó összes bevételre és kiadásra vonatkozó tervet. 1940. június 6-án a püspöki vikárius már

arról értesítette a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség közgyűlését, hogy az önállósulás megtörtént. A lelkészi állást azonban – anyagi források hiányában – egyelőre nem tudják betölteni, ezért az Igazgató Tanács megbízta Pethő Istvánt a lelkészi teendők ellátásával. Pethő Istvánnak címzett levelében Józan pontosította a munkaköri elvárásokat: Pethő Pestszentlőrincen hivatalosan csak beszolgáló lelkész lehetett, de élvezhette mindazokat a jogokat, amelyek egyházszervezeti szempontból egy rendes lelkészt megilletnek. A Budapesti Unitárius Egyházközségben istentiszteletek tartása alól felmentette, de vallásórák tartására továbbra is kötelezte.

A II. világháború éveiben a pestszentlőrinci unitáriusokról szóló híradások megritkultak. 1944/45-ben a Pestszentlőrincet is elérő bombázások, a templomot ért anyagi károk törést okoztak ugyan, de 1945-ben hamar újjászerveződött a gyülekezeti élet. Az 1940-es évek végén a Budapest környéki unitárius szórványok közül már csak Kisép, Pestszenterzsébet, Soroksár, Csepel és Vecsés tartozott a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközséghez; a többi település híveinek lelki gondozását a Duna-Tiszamenti Unitárius Szórványegyházközség vette át.

Az 1948. évi püspöki helynöki vizsgálószerk megállapította, hogy a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség kijavította a háborús károkat, és szórványjaival együtt *„szépen halad a fejlődés útján.”* Az egyházközség lélekltszáma – a szórványokkal együtt – 1500 körül alakult, így felmerült, hogy Pethő István mellé szerencsés lenne egy segédlelkész meghívása. A vizsgálószerk méltatta Simon András gondnok, egyházköri számvevő, illetve a lelkész felesége által vezetett egyházközségi nőszövetség tevékenységét. 1948 tavaszán az egyházközség területén 87 iskolás gyermek részesült unitárius vallásoktatásban; ezt a munkát a lelkész mellett Péter Magit tanítónő és Péterffy Gyula ny. énekvezér végezte.

1948. augusztus 22-én, a Vecsési Evangélikus Egyházközség és Pest-

szentlőrinci Unitárius Egyházközség szórványja közös harangavató ünnepséget tartott Vecsésen; Pethő István és Hegedüs Lajos evangélikus lelkész közös szolgálataival. A vecsési protestáns felekezetek közötti együttműködést jelzi, hogy október elején Csiki Gábor püspöki helynök is a községbe látogatott, ahol közös evangélikus-unitárius úrvacsorás istentiszteletet rendeztek. Szeptember 19-én, a pestszentlőrinci unitárius templom gyülekezeti termében evangelizációs előadásokat tartottak; a vecsési evangélikus, a pestszentlőrinc-szemeretelepi református, illetve Bencke Márton unitárius lelkész részvételével. Ugyanezen a napon, a pestszentlőrinci unitárius templomban egyházköri presbiteri konferenciát is rendeztek, amelyen Pethő István a magyarországi unitárius lelkészhiányra hívta fel a figyelmet. Megállapította, hogy Pestszenterzsébeten (ahol már önálló unitárius imaház is működik) – illetve a Duna-Tiszaközi Unitárius Szórványegyházközséghez tartozó Rákospalotán és Újpesten – a hívek létszáma és aktivitása alapján önálló leányegyházközség alakulhatna, ha legalább egy segédlelkészt oda tudnának rendelni szolgálatra. 1948 karácsonyán presbiteri konferenciát rendeztek a pestszentlőrinci templomban, amelyen megállapodtak: a keblitanácsosok *„presbiteri körzetek megszerzésével mindannyian segítőtársai lesznek a lelkésznek a családlátogatásban. Nagy szegénységünkben az egykor építő gyülekezet töretlen hitével kell az egyházközség szolgálatába állítsuk minden erőnket.”*

Történeti áttekintésünket egy – az ismét tragikusra fordult politikai helyzet ellenére – szép, bensőséges ünnepséggel: a pestszentlőrinci harangszenteléssel (1949. szeptember 11.) zárjuk. Pethő István közvetlen családjában 1942 és 1947 között több súlyos, életveszélyes betegség zajlott le, de végül felesége és mindkét fia is életben maradt. Hálából elhatározta, hogy a pestszentlőrinci unitárius templom számára – saját költségére – 134 kg súlyú harangot öntet, 3000 forint értékben. Pethő a pestszentlőrinci keblitanácsosoknak írt levelében így fogalmazott: *„1942.*

október 10-én este László nevű kisbik gyermekünk felett az orvosok consiliumot tartottak. (...) Kétnapi vizsgálat után megállapították róla, hogy tuberkulotikus a fertőződése, és az igazgató professzor közölte az eredményt: gyógyíthatatlan. Készüljünk rá a legrosszabbra. (...) Hitünket azonban nem veszítettük el. Vergődéseink legmélyebb pontján fel-feltört csüggedt lelkünk mélyéről a sóhajtás: nem lehet az, hogy a professzoré volna az utolsó szó. (...) 1947. október 21-én nagyobbik fiunkat kiütéses tifusz megbetegedéssel a budapesti Szt. László járványkórházba szállították. Feleségemet azokban a napokban súlyos műtétet a marosvásárhelyi egyetemi klinikán operálták. Háromheti vesztésgár alatt rendőrök őrködtek a lakásunk előtt, hogy a lakást el ne hagyhassam. Amíg feleségem állapotáról értesítést kaptam, és amíg fiam állapota jobbra fordult: az a 10 nap összeolvadt az örökkévalósággal

és a pillanatok ezer meg ezer harangja folyton azt kongatta fejembe, amit a Zsoltár is tanít: »Teljesítsd a feladást, fogadásodat!« Ezért rendelttem meg a harangot. (...) A kegyelem Istene legyen velünk.”

A harangszentelés alkalmával a szászéki szolgálatot Csiki Gábor püspöki helynök végezte. Az úrvacsorai ágendát Abrudbányai János kocsordi lelkipásztor mondta el, majd hét unitárius lelkész szolgálta mellett több mint 400 személy vett úrvacsorát, ami azt jelenti, hogy a pestszentlőrinci és kispesti hívek mellett a szórványokból (Soroksár, Csepel, Vecsés), a Budapesti Unitárius Egyházközségből és vidéki egyházközségekből is sokan érkeztek. Kádárné Barabás Lenke emlékezése szerint „a pestszentlőrinci harang a Főváros peremén az egyetlen szószólónk Isten felé. Visszhangra kelti szívünkben elhagyott szülőföldünk harangjainak szavát. (...)

Részt vettünk egy olyan Úrvacsorában, milyennel csak az első keresztények élhettek a katakombákban: láttuk, amint az egy Isten hét szolgálja, hét apostol módjára, hosszú fekete palástban osztotta a kenyeret és a bort (...). Az ezt követő közébeden Somogyi László pestszentlőrinci lakótelepi római katolikus plébános is részt vett, akihez Pethőt több évtizedes barátság fűzte, s akivel a kommunista diktatúra legsötétebb éveiben is együtt szolgáltak. A közébedet Abrudbányai János bibliamagyarázata, Sütő Nagy László (1894–1978) unitárius író-költő Harang című verse, illetve irodalmi zenei est követte.”

Retkes Attila

(A cikk a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen folytatott egyháztörténeti doktori tanulmányaimhoz, kutatásaimhoz kapcsolódik. Köszönetet mondok témavezetőmnek, dr. Molnár Jánosnak.)

b i b l i a m a g y a r á z a t

Máté evangéliuma 1–24 rész (II.)

Jézus működésének előkészítése

1. Keresztelő János bűnbánatot hirdet: Máté 3,1-12

a. Történeti háttér

Jellemző Máté evangélistára, hogy az idő pontosítását *abban az időben* kifejezéssel helyettesíti, viszont Lukács evangéliumából ismerjük a történeti személyeket is. Érdekes azonban az a szerkesztési mód, melyet használ az evangélista, amikor a római birodalom kiszolgálóinak neveit összeszövi Izrael politikai és vallási történetével. Tiberius Augustus utóda volt, aki J. u. 14-ben lépett uralomra, aminek köszönhetően uralkodásának tizenötödik éve éppen J. u. 27–29 éveket jelentette. Ponthius Pilatus J. u. 26–36-ig volt helytartó Júdea és Szamaria területén. A zsidóság kis fejedelmei közül háromnak szerepel a neve az eredetileg (tetrarka) négyes fejedelemség közül. Archelaost Róma már régebben megfosztotta hatalmától az ellene felhozott panaszok miatt. Így hát csak testvérei szerepelnek: Heródes Antipas (J.e. 4–J. u. 39), aki Jézus szűkebb

hazájának és Pereának volt a fejedelme. Féltestvére és a család legkiválóbb tagja Philippos (J.e. 4–J.u. 34) Galilea Északi és Keleti részének volt az ura. Lysanias, akiről az itt említetteken kívül mást nem is tudunk, Abilene uralkodója volt.

Izrael lelki vezetői közül két nevet ismerünk fel: Hannás (Annás), életfogytiglani főpap, akit a rómaiak törvénytelenül fosztottak meg főpapságától, viszont a nép körében nagy tiszteletnek örvendett. A másik személy Kajafás volt, a hivatalban levő főpap, Hannás veje, eredeti nevén József. A Kajafás név jelentése: valószínű, inkvizitor.

b. Jánosnak,

Zakariás fiának személye a bevezető történetből ismeretes. Amennyiben összevetjük a Lukács evangéliumában található tudósítással Máté ismertetését, nyomban tapasztaljuk, hogy János nem a Judea pusztájában prédikál, ahová kivonulnak a Jeruzsálemiek és a Judeaiak, hanem végig vonul azon a területen.

c. Keresztelő János személye

Jokhanán = Isten kedvese, Isten kegyese szóból származik. Dániel próféta bezárta az ószövetségi próféták sorát, ami egyben egy korszak végét is jelentette. J. e. 143-ban a zsidók kivívták függetlenségüket, viszont J. e. 63-ban Pompejus elfoglalta Jeruzsálemet, melyet a római gyámság követett. J. e. 19-ben Heródes helyreállította a templomot, de ekkorra már római fennhatóság alatt volt az ország. Jézus működése előtti időszakot intertestamentális kornak nevezték el, melynek prófétája éppen Keresztelő János lett. János megjelenése az ószövetségi kor és Jézus kora között adja a próféta igazi jelentőségét, mert prófécijával nem tartozik szorosan az újszövetségi korhoz, viszont egyfajta szakítás érezhető az ószövetséggel is. Az Ézsaiási idézet jelképesen használja a próféta, ugyanis ott a fogságból hazatérő zsidók útjának egyengetéséről volt szó, itt azonban a lelkiút öszinte megváltoztatását, a belső megtérést szorgalmazza. Prédikálását az motiválta, hogy a farizeusi vezetés alatt álló sokaság a származásán alapuló önbizalom megtartásával ment ki hozzá azért, hogy kifejezze az üdvösségre való igényüket. János nem vállalja ezt a szerepet és keményen hirdeti álkegyességük fölött az ítéletet, hogy egyetlen út van számukra, amennyiben cselekedeteikben irányt váltanak, s aminek elsősorban az életgyakorlatukban kell megmutatkoznia.

Szerény külsőjével ellentétben keményen fogalmazza buzdításait, melyek elsősorban a *farizeusok*, a képmutatók és a *szaduceusok* ellen irányultak. A farizeusok a mózesi törvénynek és hagyományos magyarázatának aprólékos, néha rendszertrlen sürgetői voltak. A szaduceusok a lélek halhatatlanságát s az isteni igazságszolgáltatást tagadó gazdag társadalmi osztály volt. Az a bosszú, amiről Keresztelő János prédikált Isten eljövendő haragját jelentette.

A legfeltűnőbb a farizeusok és szaduceusok megjelenése, akik általában nagyon büszkék voltak tisztaságukra, akik népszerűségnek is örvendtek korukban. Nem szerettek saját bűneikről beszélni, s emiatt szólt olyan kemény hangon hozzá János. Érdemes megjegyezni azt a prófeciát, hogy az Ábrahámtól való származás nem jogosítja fel őket semmire, mert lelki megújulásra van szükség. Nagyon hangsúlyos továbbá az, hogy Istennek nincs szüksége a zsidó népre, mert mindenhatóságánál fogva a kövekből is tud Ábrahámnak méltó utódokat támasztani. Izrael szinte úgy jelenik meg János szemei előtt, mint a kivágásra ítélt fa, melyre éppen készül lecsapni az éles fejsze. A nem zsidók számára azonban egy nagy lehetőség tárulkozott fel.

Figyeljünk arra az életből ellopott példára is, amikor szétválasztjuk a tisztát a szennyesztől. Ennek határozott értelme, hogy az ítélet és a megbocsátás úgy függ össze, hogy Isten megítéli az ember bűnét, de nem az embert szánja halálra. Amennyiben azonban az ember tovább ragaszkodik téves életéhez, akkor együtt kell vesnie gonoszságaival. Elhangzik az egyetemes parancs: a nincsteléneknek adni abból, aminek viszonylag mi birtokosai vagyunk. A megdöbbenő mondanivaló az, hogy aki megtért, az megmaradhat hivatásában, ha

vámszedő, akár pedig katona, csak az a fontos, hogy az emberiség parancsa ellen ne vétkezzen: ne tekintse például a vámszedő hivatását a mások rovására történő meggazdagodás lehetőségének. Ha pedig katona, akkor ne adja fejét olyanra, hogy azáltal embertársai életét zavarja, vagy megrontsa.

János prófécijája nagy visszhangot válthatott ki az újszerű után szomjazó nép körében, s ennek köszönhetően érthető az a kutatás, hogy személyében a Messiást keresték. János azonban minden félreértést eloszlatott akkor, amikor saját személyéről nyilatkozott, s kihangsúlyozta, hogy az ő hivatása csak az útkészítés. Jézus személye a fontos, akinek eljövetele tiszta helyzetet fog teremteni a nép körében, amikor az alázatosokat bevezeti Isten országába. A két nagy személyiség közti különbséget azzal példázza János, hogy ő még a legalantasabb, mindenki által megvetett rabszolgamunkát sem végezhetné el Jézus körül. János hűségesen végrehajtotta feladatát, amikor így hirdette népének az örömeztetést. Igazi prófétának bizonyult tehát abban is, hogy felemelte szavát Heródes vérfertőző és kegyetlen életmódja ellen. Sorsa is az ószövetségi prófétaké lett: Heródes börtönbe vetette Isten igazságát képviselő, nyílt szívű prófétát, mivel lehetetlenné is tette János további prófétai munkáját.

Alkalmazás

1. Az unitárius ember és a bűnbánat

Sokan azt a véleményt osztják, hogy mivel a bűn személyesen elkövetett cselekedet, így személyesen ránk tartozik, hogy számot adjunk róla embernek és Istennek. Ez így igaz, viszont esetenként kibúvót is jelent az ilyen irányú kötelesség, vagy felelősség elől. Nem árt, ha időnként felfrissítjük a konfirmálás előtt tanultakat a bűnnel és annak megbocsátásával kapcsolatosan.

2. Időnként szükségünk van szembenézni önmagunkkal

Naponként tükörbe nézünk, s ahogy félrefordultunk nyomban elfeledjük, hogy milyen is az ábrázatunk. Mások arcát azonban sokkal könnyebben rögzítjük, s holtuk után is kivetődik szabályos valóságában lelki szemünk előtt.

Kell-e önvizsgálatot tartania az unitárius embernek – tevődik fel gyakran a kérdés. Sajnos legtöbb esetben sokkal bonyolultabb a válasz, mint gondoljuk. Az őszinteséggel sincs gond mindaddig, míg nem kerülünk párbeszédbe valamelyik embertársunkkal. Közelebről, azt értem, hogy sokkal könnyebb mások fele mutogatnunk annál, minthogy saját hibáinkat tegyük közzemlére. De nem is ezen van a hangsúly, hanem azon, hogy időnként csakugyan számba kell vennünk öszintén, hogy milyen emberek vagyunk, hogyan viselkedünk embertársainkkal. Erre a legjobb mód, ha az ő fejünkkel gondolkozunk, és az ő gondolataikkal fogalmazunk. Amennyiben továbbra is azon az állásponton vagyunk és maradunk, hogy „*hál'Istennek rendes emberek vagyunk*”, akkor még mindig várat magára az önvizsgálat.

Pieter Brueghel: Keresztelő János prédikációja

Szégyen-e kifejezésre juttatnunk imádságban, prédikációban, vagy egyénileg, hogy gyarlók vagyunk? A válasz röviden az lenne, hogy „nem jellemző”. Érzik válaszból az igény is, hogy szinte a hívek szájából szeretném hallani, hogy beszélhetek nyíltan erről a kérdéstről. Nemcsak bibliaórán, hanem a szószéken is. Ez pedig azt jelenti, hogy bizonyos tekintetben tabuként kezeljük a „gyarlóság” kérdését.

Hányszor követhetjük el ugyanazt a vétket? Fontos a kérdés, de még fontosabb a válasz. Amennyiben pontosan odafigyelünk a mindennapi életünk ilyen irányú történéseire, tapasztaljuk, hogy a farkába harapni szándékozó kutya képe ismétlődik szemeink előtt. Akár azt is hangsúlyozhatom, hogy ismétlődik a kérdés, és mindig annyira állunk a választól, mint a kutya a farkától, hogy semmiképpen bele ne harapjon. A gondolat folytatásaként pedig most ki kell mondanom, hogy azért kerülgetjük a választ, mert fájdalmat hordoz magában. Vagyis arról szól(na) az igazság, hogy számtalan vétket ismétlünk meg, aminek az a következménye, hogy „megszokottá” válik és igény sincs arra, hogy szóba hozzuk embertársaink, vagy Isten előtt.

Van-e bűnbocsánat – teszi fel a Káténk is a kérdést és természetesen van rá egyértelmű felelet. Ez csakugyan rendben is van, viszont az a kérdés, hogy életünk során megszámlálhatatlan embertársunkat sértegetjük, megbántjuk és aztán egy „megtért” pillanatban Istenhez fordulunk a végső „feloldozásért”? Lehetséges olyan bűnbocsánat, hogy soha nem szóltunk embertársunknak megbánásunkról, akit tulajdonképpen megbántottunk? Legalább annyi bűnhődést kell elviselnie bármelyikünknek, aki elárulta embertársát, hogy elmegy hozzá, szemébe néz és elnézést, bocsánatot kér. Ennyi mindenképpen kijár a sértetteknek! Persze van a másik állapot, amikor elkéstek a bocsánatkérők. Erre nincs magyarázat.

2. Jézus megkeresztelkedése: Máté 3,13-17

János valóban nagyobb minden eddigi prófétánál, s az egyik nap szembe találta magát a beteljesüléssel, melyet hirdetett. Jézus éppen azért ment hozzá, hogy megkeresztelkedjen. János megtorpan, de nem gondolt arra, hogy a Messiás hatalma ennyire szemléltethető. Nem értette és emiatt tiltakozott Jézus kérése ellen,

mert gondolatvilágában nem tudta eltárolni Jézusnak ezt a kívánságát. Jézus határozottan annak adja jelét, hogy népével és az emberiséggel vállalja a közösséget abban a helyzetben, amikor éppen kész felmutatni megtérésének jeleit.

a. A keresztség

Régi nagy kérdés, melyet teljességgel nem lehet ki-meríteni. Máté tudósítása kell legyen mindnek előtt az első fontos alap, melyre a továbbiakhoz hozzáadhatjuk véleményünket, meggyőződésünket. Mit is jelent a keresztség? *Bemerítést*. A zsidó ember felfogásában nemcsak azt jelentette, hogy bizonyos megtisztulási folyamaton ment át – mint ahogy a víz magában is tisztít – hanem az alá merült emberben megölte a bűnt, s amikor ismét felbukkant a víz alól, akkor már egy megtisztult ember mehetett ki a partra. Ebben tehát az a többlet volt, amit a tisztálkodási rituálé nem hordozhatott magában, s ami már teljes mértékben összhangban is állt Keresztelő János bűnbánatra való hívogatásával.

Az *alámerítéssel* kapcsolatosan beékelek egy megjegyzést arra a Jézus – filmre hivatkozva, melyben Keresztelő János fellépését, de Jézus megkeresztelését is a Jordán vizének felső folyásához tette a rendező, ami alkalmatlan volt az alámerítkezésre éppen a folyóvíz csekélyisége miatt. Amennyiben elfogadjuk a tudósítást, hogy Júdea pusztájában, azaz a Jordán völgy alsó sivatár szakaszában keresztelt János, akkor minden okunk meg van arra, hogy a teljes alámerítkezés gyakorlatában láthassuk a korabeli keresztséget.

A keresztség részletezése előtt meg kell említenem Keresztelő János és Jézus keresztségét, de a kettő közötti különbséget is:

János vízzel keresztelt, mely jelképesen a külső bűnököt hivatott lemosni, de ugyanakkor az említett módon egy új életet biztosított annak, aki élt a lehetőséggel.

Jézus tűzzel keresztelt – olvassuk –, amiből a perzselődésre, a megégetésre kell összpontosítanunk akkor, amikor azt érezteti, hogy az ember lelkében gonoszság honol, melyet úgy kell magunknak kiégetnünk onnan, mint ahogy az ércből távozik a salak.

A *vérkeresztség* egyértelműen azt szemléltet, hogy Jézus nemcsak a szenvedést, hanem a halált is elviselte, miáltal átesett a vérkeresztségen.

b. A keresztség elnevezései

1. *Vízfürdő*, ami nemcsak a test tisztára mosását jelenti, hanem inkább a lelkiismeretét, mely a lélek tisztaságáért keresi imádságban Istent.

2. *Az újjászületés fürdője* azt jelenti, hogy a víz és a Szentlélek segítsége nyomán lesz újjá az ember. A két velejáró összeolvadva egészíti ki egymást úgy, hogy az ember vállalja a külső gyakorlatot, vagyis a vízzel való megkeresztelkedés lehetőségét, de ugyanakkor bensőjét Isten sugárzó erejével igyekszik tisztára mosni.

3. *Kütfő a bűnök lemosására*. Egy olyan külső megnyilvánulási forma, mely a belső megtisztuláshoz vezet.

4. *Jézus felöltöztetése*. Pál apostol tanításában (Gal 3,27) jelenik meg ez a változat, ahol azok, akik felvették

a keresztséget, magukon hordozzák Jézus ismertető jegyét: a szeretetet.

5. *Megvilágosodás.* Szintén Pál apostol vallásos felfogásában (Zsid 6,4.) szerepel az a megállapítás, hogy aki már egyszer megkóstolta Isten ajándékait, megtapasztalta az örömeiben Isten magasztos biztatását, de valaminek köszönhetően mégis félreáll Isten tanításától, az ilyen embernek nem képtelenség újra vétkeznie és elpártolnia attól, ami számára korábban örömet jelentett. Megállapítja az apostol azt is, hogy az ilyen ember kész ismét keresztre feszíteni Jézust és csúfot üzni belőle. Hasonlattal élve elmondja az apostol, hogy az isteni üzenetet befogadó ember olyan, mint az a föld, mely gyakori esőt ihat, aminek nyomán meglát- szik termékenysége is. Viszont ha az emberi lélek kima- rad Isten áldásaiból - azaz nem veszi észre azokat -, ak- kor olyan lesz, mint a terméketlen föld, melyet könnyen felperzsel(het) a tűz.

c. A keresztség szükségessége

Isteni rendeltetésre hivatkozunk, amikor hangsúlyoz- zuk, hogy a farizeusoknak és saduceusoknak is meg kellett volna keresztelkedniük a kivonult tömeggel. Jézus és az apostolok is azt tanácsolták, hogy meg- kereszteleve tegyenek tanítványokká minden népeket, illetve megtérésük után kereszteljedjenek meg.

A keresztség boldogulásunk egyik útját jelenti, mert éppen a keresztség által egyesülünk egy közösségbe, s bizony önmegvalósításunknak a záloga is benne van akkor, ha hisszük, hogy nem minden, „*aki azt mondja nékem Uram, Uram, megyen be Isten országába, hanem, aki cselekszi az én mennyi Atyám akarátát.*”

Alkalmazás

1. Biztosít-e a külső keresztség üdvösséget?

Jézus a keresztség mellé hitet kér, mi által a külső gyakorlat belső életforma lesz. Hirtelen elénk tárul a múlt, melyben látjuk a felnőtt keresztséget, melyet uni- tárius elődeink is gyakoroltak „*hajdanán*”, aztán látjuk a vegyes házasságok során született gyermekek keresz- telését, amint kitepi egyik másik egyház a kisebbnek és szerencsétlenebbnek tartott vallásfelekezeti kezéből a gyermeket és állítja, hogy ezzel bebiztosította egy életre.

Szép dolog, amikor jövődönk biztosítékát látjuk egy gyermekben. Még szebb, amikor a család egységét tartjuk a legfontosabbnak, melyet egyszerű, de minden nehézségen átlendítő hit tart életben. Hit egy Istenben, aki azt akarja, hogy eggyé legyen a nő és a férfi és ebben a szeretetben szülessen a jövő ígérete, az ő gyermekük.

A rokonok mindig erő-egészséget, hitet és remény- séget kérnek. Nem felekezetre szólót, hanem megtartót. Ennél nincs is fontosabb! A külső máz sokszor lepattan az edényről, ami miatt fényét veszíti, de ez még nem jelenti azt, hogy sérült a belső is. Ha Jézusnak szót fogadunk, akkor minél kevesebb hangsúlyt fordítsunk a külsőségekre és annál többet arra, hogy hogy ne hintáz- zon bennünk a lélek.

Joachim Patinir: Jézus megkeresztelése (részlet)

2. Van-e célja a keresztségnek?

– Először úgy tapasztaltam, hogy a keresztség célja hitre való elkötelezést jelent (az egyén részéről). Szor- morú valóságra figyelmeztetek, amikor a szülők gyö- nyörű pompával megkeresztelik gyermeküket, amikor sok rokont és vendéget meghívnak az ünnepségre. Aztán 13-14 év múlva keresik fel újra a templomot, mert úgy érzik, hogy mégis csak konfirmálnia kellene gyermeküknek. És újabb tíz év telik el az esküvőig. Ez a hitre való elkötelezettség három, külső jele, ami lehet fontos, de nem annyira hasznos. A kérdés, hogy meny- nyire sikerül „hitbe nevelni” a gyermeket, az ifjút, aki lassan egyéni életre indul? Ez a három alkalom csaku- gyan elegendő ahhoz, hogy hitben bebiztosítsa őt egy életre? Az igazság, hogy ez semmire sem elég! A belső töltetet, vagyis a hitet azok kell biztosítsák számára az esztendő során, akik világra hozták és nagygyá nevel- ték.

Mindennél fontosabb a megjobbulásra való elkötele- zés(az egyén részéről). Bármennyire is hazafelé beszé- lek, egyértelműen Jézus tanítása az irányadó. A szere- tetben fogant jócselekedet, az ember- és Isten iránt gyakorolt, feltétel nélküli, önzetlen szeretet számít. Minden más kiegészítő, sallang is esetenként, vagy dísz az „*öltözet*”, ami nem sokat lendít a lelkiületen.

3. A keresztségben tett fogadást meg kell tartani

Elődleges megállapítás, hogy az unitárius kereszt- szülők nem tesznek semmilyen fogadalmat. A szülők sem élnek hasonlóval a keresztelés alkalmával. Mi történik a konfirmáláskor? Hogyan értelmezzük ma a konfirmációi esküt, mert hiszen fogadalmat teszünk arra vonatkozóan is, hogy megőrizzük hitünket. Én ennél tovább megyek, és azt állítom, hogy a megkeresz- telt ember minden nyilatkozata egyfajta fogadalom. Amennyiben eltekintek a felekezeti jellegtől, állítom, hogy a kiejtett szó és az azt követő cselekedet fontos és nem az, hogy melyik templomban kereszteltek.

4. Melyik keresztelési formát tartjuk helyesnek: gyer- mek, vagy felnőtt?

Káténk egyértelműen válaszol a kérdésre, aminél jobbat, nagyobbát én sem talállok ki.

Manapság törvénybontónak kiáltanak azt az unitárius papot, aki pálcát tör(ne) a felnőtt keresztség

Sandro Botticelli: Jézus megkísértése (freskó)

gyakorlása mellett. Akkor viszont nincs semmi baj, sőt, példaként állítjuk a helyzetet, ha valaki felnőttén igényli a keresztséget. Sokszor azt sem kérdezzük tőle, hogy „*eddig hol voltál?*”. Szívből örülünk neki.

Jézus böjtje és megkísértése: Máté 4,1-11

1. A böjt kérdése

Jézus ünnepélyes komolysággal készül nagy küldetésének végrehajtásához a negyven napos böjttel. A negyven szent szám Izraelben, de itt különösen úgy áll előttünk Jézus, mint Mózes.

Ha a zsidóság vallásos gyakorlatát nézzük, vagy akár az őskeresztény hagyományra figyelünk, megállapíthatjuk, hogy komoly helyet foglal el vallásos gyakorlatukban a böjt. Körültekintően kell vizsgálnunk a kérdést, s ezért kívánnivalót hagy maga után, ha csupán unitárius szempontból igyekszünk meghatározni azt. Közelebről azt kell értenünk, hogy a keresztséghez hasonlóan a böjt is egy tisztulási folyamat része volt, mely az ember büntől való megszabadulását célozta meg. Jézus esetében nem kell feltétlenül erre gondolnunk, de sugallja az evangélista éppen az időszak terjedelmével is, hogy Jézus teljes mértékben bűn nélkül lépett a világ színe elé, s úgy kezdte meg tanítását.

A helyes böjt meghatározása már az ószövetségben is kicsendül, amikor Joel prófétánál pl. azt olvassuk, hogy nem a ruhákat, hanem a szíveket kell megszagatni.

Az Újszövetségben – éppen a magyarázott helyen olvasunk az imádsággal egybekötött böjtről, ami elsősorban is az indulatok megfékezésére szolgál, viszont már a 109. Zsoltárban (24. v.) is kiderül, hogy a túlságos böjt meggyengíti a testet.

Zakariás prófétánál, de hangsúlyosabban majd Máté evangéliumában találkozunk azzal a felhívással, hogy aki böjttől, az ne dicsekedjen vele, hanem igyekezzen. A keresztény egyház álláspontjában tapasztaljuk, hogy bár kezdetben a zsidó böjtölést követte, a későbbiek során is megtartotta gyakorlatában. Unitárius szemléletünk akkor vetődik elő, amikor Jézus szájából halljuk az erre vonatkozó tanítást, miszerint a maga követőit nem kötelezte böjtölésre. Vajon böjtölhet-e a vőlegény, míg vele van a násznép?

Euszebiusz említi, hogy Mantanus hozta be legelőször a böjtöt a keresztény egyházba. Megjegyezték azonban, hogy amennyiben valaki gyenge testileg és evés nélkül nem bírná ki az egész napot, akkor miatta értelmes ember nem marasztalhat el senkit, mert erőnk fölötti próbát nem követelt Jézus sem tőlünk.

Unitárius álláspontunkat igazolja az a meglátás, miszerint a leghelyesebb a lelki böjt, vagyis a mértékletes életmód. A kifogástalan böjt tehát az, ha mindenben úgy cselekszik az ember, mint Isten szolgája: mértékletes és helyesen viszonyul a jelenvaló élethez.

2. A megkísértési esemény

Az esemény egy olyan árnyalatot kapott – éppen az ördög, sátán, kísértő jelenlétének köszönhetően –, ami átvitte a történetet a legenda területére. Éppen ezért le kell hámozni az eseményt, hogy a fontos mondanivaló ne csenevészsedjen el a kevésbé értékessel szemben.

A felkészüléshez hozzátartozik az is, hogy Jézusnak szembe kell néznie azokkal a kísértésekkel is, melyek munkássága folyamán minden valószínűség szerint megmutatkozhatnak, s minden pillanatban kész legyen felvenni velük a küzdelmet. A keresztény egyház számára nagyon fontos a kísértési történet, mert ezzel akarja leleplezni azokat a ténykedéseket, melyekkel meg akarták akadályozni küldetésében Jézust.

a. Mindenek előtt az események földrajzi behatárolásával kapcsolatosan kell elmondanom, hogy a pusztá megnevezés a hagyomány szerint a júdeai hegyvidéknek a Jordán és a Holttenger felé lejtő köves szakaszát jelöli. Ezzel a meghatározással szinte útját vágtuk annak a feltételezésnek is, miszerint Jézus azért vonult el, hogy időközben mágiát tanuljon. Az összeköttetést már születésekor megtették az azonosan vélekedők, amikor éppen a keleti bölcsek keresték Izraelben a megszületendő Messiást. Mindenkinek el kell oszlatnia kétségeit a felől, hogy Jézus ilyen ténykedéseket folytatott volna, sőt egyszer s mindenkorra úgy kell meghatározni a fenti időszakot, mint amelyre bármelyik próféta életében szükség volt. Ebben a megközelítésben természetesen más fordulatot vehet a további magyarázatunk is.

b. A fentiek után egy kérdéskörben három képzettel kell foglalkoznom. A kérdés közel sem olyan egyszerű, mint amilyen könnyen kezeljük a hétköznapiak rendjén, s éppen emiatt ajánlatos nemcsak megközelítenünk a fogalmakat, hanem kissé mögéjük is tekintenünk. Alapjában véve egy és ugyanarról van szó, mégis a társítások, a vele kapcsolatos képzetek miatt pontosan elhatárolhatók. Ószövetségi vallásos képzetekről van szó, melyekkel az akkori, és a mai ember is megmagyarázta azokat a jelenségeket, melyek a megtestesült rosszat jelentették a mindenkori jóval szemben. Ebben az összefüggésben kell tehát megvizsgálnunk az ördög, a sátán és a kísértő fogalmakat.

(Következő lapszámunkban folytatjuk.)

Pap Gy. László

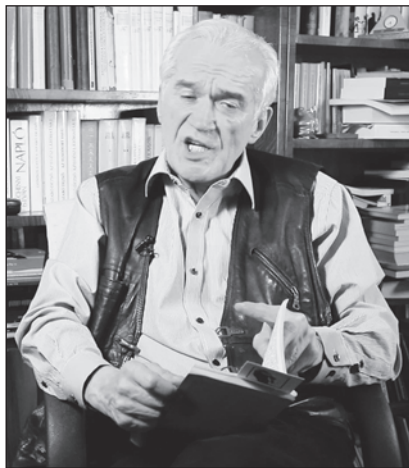
Farkas Árpád

Magyarország Babérkoszorúja- és József Attila-díjas költő, író, műfordító, a Magyar Művészeti Akadémia tagja.

1944-ben született az erdélyi Siménfalván, a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen magyar szakos tanári oklevelet szerzett. 1963 óta publikál, hosszú ideig volt az *Igaz Szó*, később a *Látó* szerkesztője és a *Háromszék* című napilap főszerkesztője. Sepsiszentgyörgyön él.

Első verseskönyve, a *Másnapos ének* 1963-ban jelent meg, melyet több, hasonlóan jelentős gyűjtemény követett – legutóbb a Székely könyvtár-sorozatban látott napvilágot válogatás-kötet a műveiből. Unitárius költő, aki azt vallja: „ember s Isten közt legrövidebb távolság a vers”.

(A bevezetőt írta és a verseket válogatta: Farkas Wellmann Éva)

Farkas Árpád

Kőrösi Csoma Sándor

Fanyar fickó voltam én örökké,
csontig fűtt a szél, rongyolta minden álmom.
Nyűtt bakancsom egy század peremén
cipelte füles sapkám és kopott nagykabátom.

Bennük laktam én. Huszonnégy oldalborda,
két lábszárcsont – lejárva, mondjuk, térdig.
A koponyámat, hogy megemeltem volna –
nem emlékszem. Nos, értik, akik értik.

A gerincemre öltözködtek lassan.
A szívdobogások is végül ideérnek,
de hogyha végigmennék most a Csiki utcán
füles sapkámban – kiröhgőnétek!

Tudós csavargó voltam mindig, s vittem
nyakamban zacskónyit az omlós anyaföldből,
s hogy elkevert a szél itt Dardzsilingben,
már hallom, hogy a szívem dörömböl,

bújt, és jönnek lassú méltósággal értem
krumpliföldek, rétek, karcsú fák.

Töri szívemet, s szívem is a népet,
mely annyit bolygott vélem – s mégsem lelt hazát.

Egyszerű

Mert kebledre betegen mentem,
s találtalak még betegebben,
megvirradt lázban égő orcád,
övlak hát, kicsiny Magyarország.

Mennyi bigottság, s mennyi átkot
ont abroszodra külkocsmátok,
hol lumpol, rabol, vagy csak szájt tát
csökkent néped, kis Magyarország.

A nagy Söntésben sokan állnak,
s tán szíved sorsán muzsikálnak,
de ginre, koncra les a zsebrák,
szánlak, ó, kicsiny Magyarország.

S kik éldelnek csak csirkelábon,
azok lesik, fönn merre álom-
kószál a jövő-menő jószág.
Gyötörlek, árva Magyarország.

Ha éhes voltam, ennem adtál,
ha fáztam, kinnal betakartál,
de takarómat elloptátok,
s majdnem e kis Magyarországot.

Erdélyi volnék, malomkő van
nyakamban, úszni így tanultam,
s világtengeren vérem átráng
véled, te tutaj-Magyarország.

Maradok

Mintha rég nem látott fiát: fölkap,
szorít mellére mohón a táj,
s telik meg orrom szűrös törekkel,
rothadó széna hónaljszagával,
tarló-borostás arca fölvérzi arcom,
gégémen járomcsontja,
ropognak, csikorognak ujjai alatt csigolyáim,
talpam s hajszálaim közt futkos az erő.
Percig, csak egy percig ne szeretne így engem!
Türemlenék fojtó öleléséből mennyibe,
lúdbőrző földeken eláradnék,
susogatnék erdőket lepedősen,
tengerré csödítenék patakokat,
virágokkal csordába verődnek.
Annyi józan ragaszkodás,
áradozásra és adakozó szerelemre pirkadó
hajlam már bennem,
hogy dübörgő halántékkal is
várok még
és maradok –

Határátkelés

Fut a vonat vélem loppal,
s az árdéli teleholddal
gurul anyám rozskenyere
borpirosra kerekedve
utánunk a tűzszikrákat
apám szórja: ceruzámat
hegyzi éppen halbicskával:
világítsunk a világgal!
Jácint-szemű kisleányom
hintázik a holdvilágon,
sírdogáló kiskendőjét
én asszonyom lengeti.

Fut a vonat, krumpliföldek
partján ringó kicsi őzek,
bokrok, dombok, fenyves-ország,
piros-pettyes-csipros-orcák
tejet ivó szuszogása,
kétmillió arcnak ráncsa,
sorsnak konca – és kölönce
jó velem a bal zsebemben
dohányporral elkeverten,
anyaföldem – minden kincsem
és koloncom – menekítem:
nosza rajta, ha tudjátok,
vámoljátok, vámosok!

Apáink arcán

Itt, Erdélyben a suvadásos dombok
a férfiakban éjjel mélyre szállnak,
reccsenve nőnek meg a pofacsontok,
s a vízmósásos szemekben az árnyak

nézik, nézik évezredes hosszan,
hogy a türelem partjain milyen erdő ég el.
Hiába kentétek be a füves rétet
jelszavakkal és piros borjúvérrel,

mert felzúg makacs hajuk az éjben
és erdőtűzként világít,
forradalmas-szép arcuk foszforeszkál,
hogy megeléjűk az utat hazáig,
fiúk,

fiúk, viháncoló csitkók a vad szelekben,
ha netalán az úrig nem sikerül szállnunk,
s e rögs földre mégis visszatérnénk,
csak lábujjhegyen, halkan!
apáink hűlő, drága arcán járunk.

Dúdoló

Havazás lennék, lengőn áldó,
gyűrött arcokra, földre szálló,
vigasztaló-nagy csendes ének,
lélegzete a mindenségnek.

Havazás lennék, mintha volna
kedvem és pénzem annyi óra,
mellyel ember ily hitvány bőrben
havazhat egész esztendőben.

Lassún, mint akit nem is kérnek,
lennék Föld felett lengő ének,
egy szál ingben is elringatnám,
elmúlásommal sem rikatnám.

Lennék mindenség ingecskeje,
öltözködnék a szegénységre,
ne üssön át az éjszakákon
vacogó lélek, fázó álom.

Havazás lennék, lengőn áldó,
gyűrött arcokra, földre szálló,
csitítató is ott, hol láz van.
Méltóságos a pusztulásban.

Szólószem

Egy szőlőszemet itt felejt a szél is.
Áttetsző-könnyű szőlőszem vagyok.
Bőrömön fény gyúl, legbelülről mégis
arcomat mossák hűvös záporok.
S borzongó, szomjas ujjak jönnek értem,
nyirkos magányon szétfoszlik, ahol
kiforr a némán erjedő nagy éjben
a csend, a szó, a béke és a bor.

Hazatérés

A szülőföld ölébe felkap.
Csucsujgat: megjöttél szentem,
zavartan kabátgombommal
babrál, s kicsit meglepetten
tapogatja ki azt az egykori
gyermeket bennem.

Neki ad enni. Nógatja: játsszék!
Kóré-muzsikával duruzsolgat.
Örök anyai kérelemmel
adná kezébe csörgőnek a Holdat.

Ó, hogy menne is a gyermek
játszani, játszani – végre!
Rajzosra söpört udvarokban
pitykét röpíteni az égre,
hintázni vaskérgű fákon,
csengő füvekre leborulni,
hunyóban,
titkos pincemélyen
pici lányokkal összebújni...

...késő. Elmúltak mind,
amik voltak.
Nagyapám féltő térdein is
nyirkos gyökerek lovagolnak.

S mégis, minden konok
ködökön átég
valami nyugtalan,
vékonycsontú játék.

Az űz és az hív megtérni rendre,
apró pofonokat osztó
óvó szerelemre,
dérrel, derűvel
mindig fényre állni,
szívdobogásnyi csöndben
ismét egyévválni,
ó, hogy csitítatlan nőne föl az égig,
ahol csak a szelek
hűs csókjai érik –!

Anyám

Esengett: maradjak. Útra kellett kelnem.
Hagyott egy darabka kéklő eget bennem.
Kifeszítettem és merre vitt az utam,
jó hazai földből belé Földet gyúrtam.
Benépesítettem tájakkal, arcokkal,
csikó tekintetű szomjas csillagokkal,
áldottak hitekkal, álmokkal az esték,
néha elringattak, néha vérem vették,
s megtértem csikorgó bolygómmal végtére,
görgetem, pörgetem: derüljön a fényre,
anyám is hadd lássa...
Szólítja is fiát:
„Eredj, lelkem, hozz egy ölnyi aprított fát.”

Nemzetközi Unitárius és Univerzalista találkozó

ICUU tanácsülés és konferencia 2016. július, Elspeet – Hollandia

A mennonita közösség gyönyörű erdei vallási konferencia központjában rendezte meg a Nemzetközi Unitárius és Univerzalista Tanács az idei közgyűlését és konferenciáját, Hollandiában, 2016. július 17-22. között. A találkozón 144 részt vevő gyűlt össze, a világ számos pontjáról.

Egyházkerültünket a tanácskozáson Kászoni József helynök, Elekes Botond főgondnok (ők szavazati joggal), valamint dr. Szent-Iványi Ilona jegyző és Máté Ernő közügyigazgató képviselték.

Az erdélyi egyházrészről tízen érkeztek. Két évvel ezelőtt ez a szervezet Gyerő Dávid kolozsvári főjegyzőt választotta meg elnökének, akit júliusban újraválasztottak.

Az első két nap a közgyűléssel kezdődött, ahol elhangzottak az éves beszámolók, elnöki, igazgatói, pénzügyi, program, stb. Az egyik legfontosabb téma az ún. „Mission Statement” újra fogalmazása volt. A szervezet 21 éve alakult, a megalakuláskor az alapítók megfogalmaztak egy Alapító Okiratot. Most a delegáltak megvizsgálták, hogy szükséges-e ennek újra fogalmazása.

A szervezet életében jelentős változás történik, hisz Steve Dick, volt londoni unitárius lelkész, aki először főtitkár, majd igazgatója volt a nemzetközi szervezetnek ebben az évben nyugalomba vonult. Utódja Sara Ascher, amerikai unitárius lelkész lett, aki szintén főállásban szervezi tovább a találkozókat és vezeti a szervezetet.

A megnyitó előadást Klaas van Egmond, Holland tudós tartotta, aki ismert környezetvédelmi szakember és egyetemi tanár Utrechtben. Előadásában a fenn tartható fejlődés mellett érvelt és kritikával illette az európai államokat is, hogy mennyire nem veszik figyelembe a környezetvédelmi szempontokat. A prob-

Elekes Botond, Máté Ernő, dr. Szent-Iványi Ilona, Kászoni József

léma gyökerét abban látta, hogy a folyamatokat többnyire a materialista, vagy gazdasági szemlélet uralja. Szemléleti változásra van szükség, - hangsúlyozta.

Minden reggel áhitattal, istentisztelettel kezdődött, ezek közül kettőt szeretnék kiemelni. Az egyiket, a nemrég megválasztott London Hampstead unitárius gyülekezet fiatal lelkészője tartotta, aki gyönyörű énekhangjával és spirituális imájával érintette meg lelkünket. A másik lelkileg sokat nyújtó reggeli áhitaton Major László, datki unitárius lelkész szolgált, aki az elmúlt évben Berkeleyben a Starr King unitárius főiskolán tanult.

A konferencia során a különböző témákat kisebb csoportokban, ún. workshopokon vitatták meg a résztvevők. A gyönyörű környezetben lehetőség volt reggeli bicikli túrákra, sportolásra, esténként meg közösségi összejövetelek, beszélgetések hozták közelebb egymáshoz a világ unitarizmusát.

Szent-Iványi Ilona

IARF európai és közel-keleti regionális konferencia 2016

2016. augusztus 22-25 között a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének négy elnökségi tagja részt vett az IARF (International Association for Religious Freedom – Nemzetközi Szervezet a Vallásszabadságért) Tetovóban (Macedónia) szervezett regionális konferenciáján. Név szerint Kászoni-Kövendi József püspöki helynök, dr. Szent-Iványi Ilona egyházkerületi jegyző, Dr. Barabássy Sándor egyházkerületi felügyelő gondnok, illetve jómagam mint egyházkerületi közügyigazgató.

Az IARF a világ legrégebbi vallásszabadságért küzdő nemzetközi egyesülete, 1900-ban alakult meg Bostonban. A személyek és közösségek szabad vallásgyakorláshoz és lelkiismerethez való jogaiért szállt síkra. Ma elsősorban a felekezetközi, vallási párbeszédet elősegítő szervezatként tartják számon, tagjai között a keresztények mellett buddhisták, sintoisták és az iszlám követői egyaránt otthon érzik magukat.

A konferencia témája a vallási konfliktusok megelőzése volt. A meghívottakat egy nyitott szabadelvű cso-

port látta vendégül, a bektási muszlim közösség. A bektásiak 2012 óta IARF tagok, Albániában és Macedóniában mintegy ötvenezer tagot számlálnak.

A bektásik egy az iszlámon belüli szúfi tarika, azaz iskolai rend követői. Nem sorolják magukat a szunniták közé, inkább a szúfi síita ághoz állnak közelebb. A mindennapi életre vonatkozó iszlám törvényeket szabadabban kezelik, misztikus műveik jelentősen gazdagították a szufi költészetet.

A bektásik feladata az Oszmán Birodalomban a janicsárok szellemi-katonai nevelése, valamint a hittérítés volt. Közéjük tartozott Gül Baba, akinek sírboltját a budapesti Rózsadombon találjuk, ahol egykori tekkéje (török szerzetes, dervis kolostor) állt. Számomra, mint pécsi lakosnak külön érdekes, hogy egy másik egykori bektási tekke romjai Pécs fölött, a kolostor után Tettyének nevezett magaslaton állnak.

A bektási közösség Tetovóban lévő székhelyén fogadta a konferencia résztvevőit Hajji Dede Baba Edmond Brahimaj vallási vezető. A beszélgetésből az derült ki, hogy a vallásukban a miszticizmus központi szerepet játszik, történeteken keresztül adnak válaszokat a mindennapi életben felmerülő számos kérdésre, a nemek közötti egyenlőség a vallási gyakorlás során fontos számukra.

Nem hiába közelítettek az IARF felé, a konferencia célja nem csak a keresztény és iszlám világ közötti közeledés volt, hanem az iszlám világban való mellőzöttségükből következően a vallási és formális elfogadás, ezen túlmenően pedig a politika által való elfogadás is. Az IARF támogatja őket ebben.

dr. Barabássy Sándor, dr. Szent-Iványi Ilona, Máté Ernő, Kászoni József

A konferencián hollandok, németek, angolok, osztrákok, svájciak stb. vettek részt. A Magyar Unitárius Egyház részéről négy erdélyi és négy anyaországi unitárius képviseltette magát. Az előadások tartalmasak voltak, a beszélgetések pedig mindenképpen gazdagabbá tették vallásos világnézetünket.

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete képviselői továbbá vállalták azt, hogy a soron következő regionális konferenciát Budapesten szervezik meg.

Külön köszönet dr. Szent-Iványi Ilona az európai keresztény-iszlám párbeszéddel kapcsolatos előadásáért, illetve dr. Barabássy Sándornak azt, hogy fáradhatatlanul levezette az oda-vissza utat.

Máté Ernő

Fehér falak

Két éve már, hogy megadatott. Először léptem be unitárius templom kapuján. Igaz, nem Erdély földjén. Mert oda is régóta vágyom. Hanem „csak” idehaza, a kedves magyar Alföldön. Aznap tikkasztó nyári idő tette próbára Hódmezővásárhely takaros városát. A templomban éppen koncertre próbáltak. Zongoraszó és énekhang hallatszott a fehér falak között.

Fehér falak. Napokkal később, a füzesgyarmati istentiszteleten értettem meg, mit is jelentenek nekem. Az volt számomra az első templomi alkalom, hiszen Pécsen, szeretett gyülekezetemben nincsen égre mutató ingatlanunk.

Jóval az istentisztelet kezdete előtt megérkeztünk a templomhoz. Barátnőm szerényebb katolikus lelkese désszel, ám nagy szeretettel és türelemmel tartott velem. Nem sokkal később mellénk gurult egy kis Fiat. A lelkész házaspár szállt ki belőle. Örömmel köszöntöttük egymást. Az istentisztelet előtt együtt bejártuk a templomot és a hozzá tartozó kertet. Meséltek nekünk a templom történetéről, a gyülekezetéről, a városról, az Alföldről, az életükről.

Tizenegykor kezdődött. Ahogy odahaza is. Nem voltunk sokan. Az előző esti rendezvénynek köszönhetően a gyülekezet fiataljai otthon töltötték a délelőttöt. Ezt nem bántam, mert igencsak megkönnyeztem az igehirdetést a fehér falak között.

Fehér falak. Egy távoli, alföldi kisváros egyszerű, szerény templomának falai. Emléktáblák, szűkös padsorok, régi zongora, megkonduló kis harang. Hangjából valami ősi szomorúság árad, és mégis reménységet zeng.

Aztán vége lett. Elbúcsúztunk. Megálltam a templom előtt. Nem volt felhő az égen. A Nap égetett. Csend ült az utcára. Különös érzés volt. Hazaértem.

Egy kérdés lelkembe később lopakodott. És Erdély, fehér falaim ősi földje? Ott vajon otthon leszek? Remélem, megkapom a választ nemsokára. De az már egy másik történet. Míg megírom, erőt ad nekem Vásárhely, Füzesgyarmat és Kocsord. Mert miattuk Reményik Sándor aprócska temploma már egy kicsit az enyém is: „*Én csak kis fatornyú templom vagyok, / Nem csúcsíves dóm, égbeszökkenő, / A szellemóriások fénye rámragyog, / De szikra szunnyad bennem is: Erő. // S bár irígykedve holtig bámulom / A dómok súlyos, drága titkait, / Az én szívem is álmok temploma / És Isten minden templomban lakik*” (Reményik Sándor: Templomok).

Kelemen Kristóf

Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

A pestszentlőrinci unitárius templom felszentelésének 80. évfordulója

„Fölépítik fiaid az ősi romokat, falat emelsz a régiek által lerakott alapokra; a rések befalazójának neveznek, aki romokat tesz újra lakhatóvá.” (Ézs 58,12)

2016. június 19-én, vasárnap 11. órakor kezdődött az ünnepi rendezvény a pestszentlőrinci unitárius templomban. A lelkész, a gondnok, a presbiterek és a hívek nagy gonddal készítették elő az ünnepséget. Hónapokig folytak a munkálatok a templomkertben, és az épületegyüttesben. Az asszonyok takarítottak, szorgoskodtak, a férfiak a kertet újították fel és kialakították az előkertben a kopjafa helyét és környezetét. *Muszka Ibolya* könyvtár-levéltár vezető, *dr. Szent-Iványi Ilona* lelkésznel berendezte a templom történetét bemutató kiállítást.

Az ünnepi istentiszteleti szolgálatot *Kászoni-Kövendi József* püspöki helynök végezte. Sajnálattal vettük tudomásul, hogy *Bálint-Benczédi Ferenc* püspök úr nem tudott személyesen részt venni az évfordulón, de melegszívű levélben köszöntötte a megjelenteket és a gyülekezetet és Isten áldását kérte a további évekre. *Balog Zoltán* az EMMI minisztere külföldi útja miatt kimentését kérte, a minisztérium részéről *Hegyi László* helyettes államtitkár mondott köszönnő beszédet. *Szarvas Attila* 18. kerületi alpolgármester, római katolikus tanár a kerületi vezetők nevében szólott az ökumenikus összefogásról, a hit fontosságáról életünkben.

A pestszentlőrinci gyülekezet két évvel ezelőtt alakított ki testvérgyülekezeti kapcsolatot a Savannah város Unitárius és Univerzalista Egyházzal. Élő kapcsolat alakult ki a lelkészek és a hívek között. Ennek köszönhetően *Rev. David Messner* amerikai unitárius lelkész, családjával és 9 fős gyülekezeti csoporttal ezt a hetet a lőrinci hívekkel töltötték. Az ünnepség előtti napokban számos programot szerveztünk az amerikai testvéreknek, amelybe a romkocsmáktól a koncertekig, a másik két budapesti gyülekezet látogatásától a kötetlen

együttlétig minden benne volt. *David Messner* lelkész nem csak saját gyülekezetét, hanem az Amerikai Unitárius és Univerzalista Szövetség nevében is köszöntötte az egybegyűlteket.

A 18. kerületi testvéregyházak nevében *Molnár István* református lelkész köszöntötte a lelkészt és a híveket, felidézve régi kedves emlékeit *Szent-Iványi Ilona* lelkész-nőről. Testvéri szeretetéről biztosította az unitáriusokat.

Végül, de nem utolsósorban, egyházunk világi elnöke, *Elekes Botond* főgondnok nyitotta meg a templom történetét bemutató kiállítást. Beszédében idézte *Józan Miklós*, püspöki helynök templomszentelő beszédét 1936-ból. Ezután következett a kopjafaavatás, melyen a szolgálatot *Máté Ernő* pécsi lelkész, közügyigazgató végezte.

Az ünnepi istentiszteleten közreműködtek: *Faragó Laura* művésznő, a *Pestszentlőrinci Nyitnikék* Kamarakórus, *Czakó Ádám* színművész, *Gadácsi Dorottya* és *János* gyülekezeti ifjúsági tagok. A kántori szolgálatot *Bácskai Ágnes* énekvezér végezte.

Az ünnepség szeretetvendégséggel zárult.

Köszönjük mindenkinek, aki részt vett az ünnepségen, aki kivette részét az előkészítő munkálatokban és mindazoknak, akik anyagilag is hozzájárultak a kopjafaállításához és a rendezvényhez.

Hálát adunk a gyülekezetben szolgáló lelkészek munkásságáért: *Pethő István*, *Husztai János*, *László Andor*, *dr. Jakab Jenő*, *Rázmány Csaba*, *Szász Adrienne* és jelenleg 2011. októbere óta *dr. Szent-Iványi Ilona*. Hálát adunk a gyülekezeti gondnokok, presbiterek, hívek odaadó egyházépítő szolgálataért.

Kérjük a Mindenhatót, hogy még nagyon sok 80 évig tartsa meg a lőrinci templomot és töltsen meg hívő lelkekkel, szeretettel!

Dr. Szent-Iványi Ilona

A pestszentlőrinci unitárius templom (Giba Ferenc felvétele)

Kászoni Kövendi József püspöki helynök ünnepi beszéde a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség temploma felszentelésének 80. évfordulóján.

Textus: „Kardjaikból kapákat kovácsolnak, lándzsáikból metszőkéseket. Nép, a népre kardot nem emel, hadakozást többé nem tanul.” (Ézs 2, 4/b)

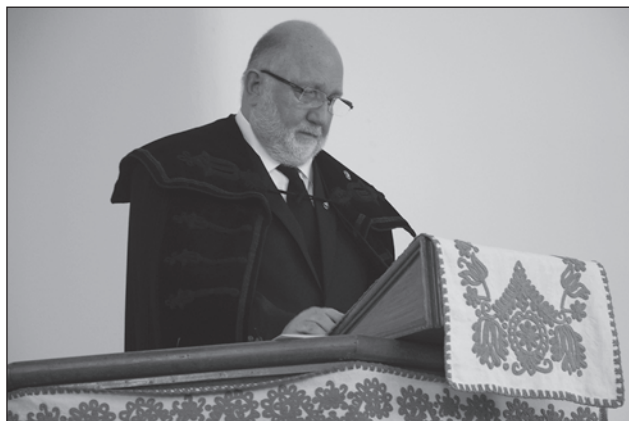
Az ünnepséget megelőző héten Tihanyban voltam, ahol egy konferencián vettem részt, amelynek a szervezői ezt a címet adták: *Konferencia az ember és környezete egységéről*; alcíme: *Közös gondolkodás jövőnkéről*. Az egység már odaérkezésem előtt megragadta gondolatomat, és foglalkoztatni kezdett ennek jelentősége az egyházak egységének értelmére vonatkozóan is. Mielőtt ennek kibontásához fognék, még annyit szeretnék elmondani, hogy nagyszerű előadások, kerekasztal beszélgetések hangzottak el a különböző egyházak képviselői részéről, akik közül mindenki, aki a mai magyar egyházfelekezeti életben részt vesz, jelen volt. Az un. nagy egyházak, a protestáns egyházak, a neoprotestánsok, éppen úgy, mint a magyarországi világvallások képviselői.

Két napon keresztül remek előadásokat hallgatva, amelyek a jövőt illetően kiutat keresik, volt alkalmam meditatálni az egyházak egységén is.

Amikor kimondom a szót EGY, nem számszerűséget értek alatta, hanem valami mást, amit én itt minőségi egységnek nevezek. Nem az a fontos, hogy egyetlen egyház legyen a Földön, ami amúgy sem lehetséges, hanem hogy a különböző egyházak egységben legyenek egymással. Egyenrangú egyházakként legyenek egységben egymással és viselkedjenek úgy, mintha egyetlen egy egyház tagjai lennének. Másképpen fogalmazva meg ugyanazt az igazságot: egy sok-sok részből összetett egység, különböző tagjainak tekintsék magukat és egymást, és viselkedjenek úgy, mint egyetlen test, vagy egyetlen elven organizmus tagjai, ugyanakkor a testnek. Ahogy Pál apostol fogalmazott, amikor arról ír, hogy különböző tagjai vagyunk Krisztus egyetlen testének. *„Mert ahogyan egy testnek sok tagja van, de nem minden tagnak ugyanaz a feladata, úgy sokan egy test vagyunk a Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai.”* (Róm 12, 4-5)

És ha ilyen értelemben fogjuk fel a dolgot, akkor az egy jelző jelenthet akár számszerűséget is. Az ősegyház példájával szemléltetve ez így néz ki: a maga idejében egyháznak nevezték a jeruzsálemi, a korinthuszi vagy bármelyik kis falusi gyülekezetet, amikor is az egyházközség esetleg mintegy 8-10 embert foglalt magában. Egyháznak nevezték a kisázsiai vagy a palesztinai egyházak (egyházközségek) összességét. És egyháznak nevezték a Római Birodalom területén létrejött valamennyi helyi egyházat együttesen is. A helyi egyházak nagyon különbözőek voltak, mind teológiai felfogásukat, mind liturgiájukat, mind egyházfegyelmiüket illetően. És mégis úgy tudták magukról, hogy csak egyetlen egy egyház létezik.

Ezek után felteszem a kérdést: *Mit jelent hát, minőségi értelemben vett, egységben lenni?* Vagy szerényebben kérdezve az előbbi igazságot: *Mi az egység legfőbb jele és feltétele?*

Kászoni Kövendi József püspöki helynök a pestszentlőrinci unitárius templom szószékén (Mester Éva felvétele)

Például az, hogy nem ismerünk excommunicatiót, magyarul kiközösítést. Legyen az egyház tagjai, vagy különböző egyházak között, bármilyen tekintetben bármekkora különbségek is, mert amíg egyoldalúan vagy kölcsönösen ki nem közösítik, egymást egységben vannak. És ez a legkisebb közös nevező. Nagyobb pedig aligha lehetséges.

A következőkben, abban a reményben függesszük fel az egyház egységére vonatkozó gondolatainkat, hogy az még istenországa eljövetele előtt megvalósul, és jöjjünk haza a mi egyházunkba: a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének Pestszentlőrinci Egyházközségébe, amely ma emlékezik és ünnepel. Ünnepli temploma felszentelésnek 80. évfordulóját. Ezzel kapcsolatban nagyon jó összefoglalását kaptam az egyházközség történetének, amit lelkészetek adott át számomra, amiből kiolvastam: Mementó ez az egyházközség, mementó abban az értelemben, hogy 1935 október 3-án letették elődeink ennek a templomnak alapkövét. Mementó úgy is, hogy 1936 február 19-én megtarthatták az újonnan emelt templomban az első istentisztelet és abban az érelemben is mementó, hogy 1936 június 17-én, vagyis napra pontosan ma 80 évvel ezelőtt felszentelik ezt a templomot és a hozzá épített gyülekezeti termet.

És azóta itt áll e templom ennek a lakótelepnek a közepén, amely napjainkra Szervét tér 1 sz. alatti bejegyzésre került. Úgy áll itt, mint egy oázis a pusztában, a sivatag közepén. Amely mindig kész volt fennállásától mind a mai napig, enyhét adni azok számára, akik kiszáradtak. A szónak lelki és szellemi értelmében megszomjaztak, kiszáradtak. És akik meghallották a jézusi kérést *„...mert szomjaztam és innom adtatok...”* azok megelégtettek.

1977-től a régi kertes házakból álló telepet lebontották és helyette új tíz emeletes épületeket emeltek. Az itt élő hívek nagy része elköltözött Budapest más kerületeibe. De a legfontosabb ebben az időszakban talán az, hogy az épület, a templom és a gyülekezeti terem megmaradt. És áll a betondzsungel kellős közepében. És ez még a jobbik helyzet, Erdély magarlakta nagy vagy nagyobb városaihoz viszonyítva, ahol úgy épültek több ezer, több tízezer lelket számláló új negyedek, hogy nem volt egyetlen templom vagy imaház sem tervezve ezekben. Engedjétek itt elmondanom, a székelyudvar-

helyi Bethlen negyed lakótelepének történetét, amely szemlélteti mindazt, amit az imént mondtam. 1989-nek kellett eljőnnie ahhoz, hogy ebben a negyedben két új templom épülhessen: egy unitárius, meg egy katolikus. Az előbbinek a telkét egy unitárius testvérünk ajándékozta az egyházközségnek, ahogy mondani szokás ingyen és bérmentve, hogy az ott élő több ezer unitárius hívőnek lelki otthona legyen.

Az eddigiekben már említettem a pestszentlőrinci unitárius egyházközség történeti leírásából egy pár adatot, amihez a továbbiakban hozzáadnám még a következőket: 1916-ban dr. Lipták és Társa Építési és Vasszerkezeti Gyar Rt. Pestszentlőrinc nagyközségben egy külön lőszergyárat létesített, amelyet kőfal vett körül. Ezt a területet a Népjóléti Minisztérium a menekültek részére adta át lakásgondjaik enyhítésére, mely legismertebb nevén „állami telep” néven marad fent 1977-ig, több mint 61 éven keresztül. Ezek a menekültek nem csak unitáriusok és nem csak erdélyiek voltak. Jöttek Felvidékről és Délvidékről egyaránt, és a közös sors kapcsolta őket egységbe abban a munkában, hogy összefogásuk és szorgalmuk szép kisvárost varázsolt az egykori gyártelepből. És mindezt tudták úgy megvalósítani, hogy az egykori helyet kapott ez a kis templom is, így valósulhatott meg ennek a kis közösségnek Ézsaiás próféta által álma:

„Kardjaikból kapákat kovácsolnak, lándzsáikból metszőkéseket. Nép népre kardot nem emel, hadakozást többé nem tanul.” Szeretem ezt az ézsaiási víziót, különösen azóta, hogy két évvel ezelőtt az ENSZ kertjében láttam egy szobrot, amelyet az egykori Szovjetunió adományozott az ENSZ-nek az ötvenes évek közepén. Ezen, a

talapzaton elhelyezett teljes méretű meztelen férfi bronzszoba áll, aki egyik kezében kardot tart, a másik kezében kalapácsot, amin éppen erőteljes mozdulattal épp óriási ütést szándékszik tenni a kardra, amely a kovácsolás nyomán lassan egy eke alakját veszi fel. Egyszer az alkotó ezt a bibliai látomást formázta meg, amit az imént idéztem az Ézsaiási látomásból: „Kardjaikból kapákat kovácsolnak...”

Nos, 80 évvel ezelőtt egy templomszenelés alkalmából ennek a gyülekezetnek sikerült ezt a kis helyet, ahol ez a templom áll, a béke szigetévé varázsolnia. Adja a jó Isten, hogy sikerüljön ilyen irányú küldetését az elkövetkező évtizedekben is megvalósítania. Adja, hogy az Úr házának hegye, a hegyek tetején örökre megmaradjon. Ámen.

Istentiszteleti pillanatkép (Mester Éva felvétele)

Bálint Benczédi Ferenc püspök ünnepi köszöntő levele a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség temploma felszentelésének 80. évfordulójára

Ti, Istent keresők, éledjen szívetek! (Zsolt 69,33/b)

Ünneplő gyülekezet, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A Magyar Unitárius Egyház nevében szeretettel és hálaadással köszöntöm a pestszentlőrinci gyülekezetet és a jelenlevő egyházi és világi méltóságokat, akiknek köszönöm, hogy jelenlétükkel megtisztelték a gyülekezetet és egyházunkat és elnézést kérek, hogy személyesen nem tudok jelen lenni a mai ünnepen.

A mai nap a hálaadás és emlékezés napja, ez ünnep a hálaadás, számadás és a jövőndő álmodásának ünnepe. Legyen hálaadás Istennek és hálaadás az unitárius híveknek, akiknek munkáját, szeretetét és mindenekelőtt töretlen hitét megáldotta a mi Atyánk.

Az ember életében nyolcvan esztendő már bőségesnek számít, egy közösség történetében ez még az ifjúkor. Az is

igaz, hogy a nyolc évtized lehet a békesség és csendes, háborítatlan építkezés ideje vagy lehet a semmiből, szenvedés, küzdelem és fájdalom árán születő otthon családnak és Istennek. Legyen hálaadás az előttünk járók áldozatának, egyház- és nemzetszeretetének, mely alapot vetett nekünk és lehetőséget ad a kiteljesedésre.

Ne felejtsük el azonban, hogy Istennek eme hajléka, melynek felszentelésére emlékezünk, csak általunk tudja betölteni hivatását, hogy az imádság, a szeretet, a közösség otthonává legyen. Ezen kell munkálkodnunk nemcsak ilyen ünnepi alkalmakkor, de életünk minden napján.

A zsoltárróval biztatom magunkat, hogy éledjen a mi szívünk elődeink példája előtt tisztelegni, hitüket, kitartásukat folytatni, egyházunkat, népünket, Isten országának ügyét szolgálni. Ez ünnepi órában éledjen a szívünk szent fogadalomra, hogy őseink hitét megtartjuk, munkájukat folytatjuk és a szolgálatban, szeretetben soha meg nem lankadunk, hogy Isten háza örökkévaló otthon legyen nekünk és utódainknak.

Ezekkel a gondolatokkal kérem az egy örök Isten áldását e hajlékra, a pestszentlőrinci gyülekezetre, a jelenlevőkre, egyházunk és népünk minden gyermekére.

Kolozsvár, 2016. június 15.

**Hegy László helyettes államtitkár köszöntő beszéde
a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség temploma
felszentelésének 80. évfordulóján**

Főtisztelendő Püspöki Helynök Úr, Lelkész Aszszony! Tisztelt Főgondnok Úr! Tisztelt Alpolgármester Úr! Tisztelt Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség! Kedves Ünneplő Község!

Mi magyarok, nemzetünk történelmében több napot is gyásznapként tartunk számon. Többek között ilyen a mohácsi csata napja, de ilyen a világosi fegyverletétel is. A XX. század ennél is nagyobb csapást mért ránk. Fontos tudnunk azonban, hogy valamennyi történelmi sorsfordulót követően fel tudott állni a nemzet. Újra tudtuk teremteni az életnek azt a szövetét, amely a múlt és jelen szálait szövi egybe. Új célokat tudtunk megfogalmazni, amely ismét élettel töltötte meg közösségeinket.

Két hete ünnepeltük a Nemzeti Összetartozás napját. A trianoni békediktátum aláírásának napját, június 4-ét az Országgyűlés új jelentéssel ruházta fel. Ezzel azt az üzenetet fogalmazta meg, hogy nemzetünk egysége nem függ a térképtől. Az Országgyűlés a törvény preambulumban kinyilvánította: *„a több állam fennhatósága alá vetett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek, melynek államhatárok feletti összetartozása valóság, s egyúttal a magyarok személyes és közösségi önazonosságának meghatározó eleme”*.

Igen, nemzeti gyászunkat teremtő erővé kívánjuk formálni! Ebben neves történelmi példaképeink mellett a sok névtelen kisémberek is példát ad számunkra. Azok az egyszerű emberek, akik itt, Pestszentlőrincen is megmutatták, hogy a hit milyen életető erő, milyen új dimenziókat megnyitó érték. A hit, amely túlél történelmi kataklizmát, ország pusztulást. A hit megmaradt, így újra lehetett építeni az egyéni életet, a közösséget, az országot, a nemzetet. Amikor néhány éve Szegeden látogattam meg a Klebelsberg telepet, az egyéni sorokon keresztül nemzetünk történelmével ismerkedhettem meg. A városrészt azok az erdélyi vasutasok hozták létre, akik a Romániának juttatott országrészről állástalanná, nincstelenné válva menekültek a megmaradt országba.

Ma, amikor a Pestszentlőrinci Unitárius Gyülekezet történetét idézzük fel, akkor is a nemzet XX. századi történelmével, máig ható folyamatok eredőjével ismerkedhetünk meg. A század történetének két, gyilkos megpróbáltatásával. Az egyik a nemzetet akarta megfojtani, és területeket vett el tőlünk. A másik az egyházakat akarta felszámolni, a lelket kívánta megtörni. A kommunista egyházüldözés az egyházi ingatlanok elvételét is jelentette. A rendszerváltozást követően indult meg az egyházi ingatlanok jogi helyzetének rendezése, amely a második Orbán-kormány alatt fejeződött be.

Kettőezer-háromszázhetvennyolc ingatlant kaptak vissza természetben az egyházak, hogy ott újra végezhesék szolgálatukat.

A hit teremtő energiát ad az ember számára. Pál apostol úgy fogalmaz: *„Az ember a hit által válik igazzá.”*

Ez a hit adott erőt az idemenekülőknek, hogy újra építsék közösségüket, új templomot emeljenek. És ez a hit őrizte meg a gyülekezetet a hetvenes években is, amikor a pártállam paneldzsungelt álmódott az itteni közösség élhető városrésze helyébe. Az itt élő családokat ugyan szétszórta, de a gyülekezet megmaradt.

Hiszen az itt élők nem csak megőrizték a hitüket, hanem tovább is adták. Éltették azt a közösséget, amelynek tagjai voltak, mindezt úgy, hogy környezetük számára is erőt sugároztak.

Ahogy a magasba törő templomtorony is hirdeti: a hit felemel.

Az unitárius egyház története nagyon szorosan kapcsolódik Magyarországot történetéhez. Ez a felekezet magyar földről, szűkebben véve Erdélyből indult. És hozánk, magyarokhoz kapcsolódik a világon első alkalommal törvénnyel kihirdetett, a vallásszabadságot biztosító intézkedés is. 1568. január 13-

án a tordai országgyűlés határozatával biztosította a bevett vallások, azaz a katolikus, lutheránus, református, unitárius felekezetek részére a vallás szabad gyakorlását.

Magyarország Kormánya a határok feletti nemzeti egysítés programját politikájának központi részévé tette, az unitáriusok hasonló érzést és gondolatot fogalmaztak meg. Így jött létre négy évvel ezelőtt az erdélyi, illetve a Budapest központú magyarországi unitárius egyház egyesülésével az egységes Magyar Unitárius Egyház.

Ma egyszerre ünnepeljük ennek a templomnak 80 évvel ezelőtti, kőből és fából való felépültét, és azt a közösséget, amely mindezt élteti, amely generációk egymásutánjában történelmet ír.

Amikor most ünnepélyesen a Pestszentlőrinci Unitárius Gyülekezet tulajdonába visszaadom azt a templomot, amelyet elődeik építettek, és amely a kommunista egyházüldözést és államosítást követően már jogi értelemben visszakerült az egyház tulajdonába, kérem, hogy ezt a szent teret építő elődeik példáját követve őrizzék meg!

A mai ünnep segítsen hozzá mindannyiunkat történelmünk és magunk mélyebb megismeréséhez, adjon erőt az előttünk álló feladatok elvégzéséhez! Kérjük a Gondviselést, hogy számunkra is adjon akkora hitet és erőt, mint amekkora a Pestszentlőrinci Gyülekezetüket létrehozó székely unitáriusoké, a szegedi Klebelsberg telepi vasutasoké, az egykor meghurcolt, megalázott, nincstelenné tett sokaké volt. Olyan és akkora hitet, amely képes hazánk, nemzetünk anyagi újjáépítésén túl a lelkek újjáépítésére, felemelésére is.

Adja Isten, hogy így legyen!

Hegy László helyettes államtitkár
(Mester Éva felvétele)

Szarvas Attila alpolgármester köszöntő beszéde a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség temploma felszentelésének 80. évfordulóján

Tisztelt Lelkész Asszony, Püspök Úr, Miniszter Úr!
Kedves Ünneplő Unitárius Gyülekezet!

Nyolcvan év... Nagy öröm ilyen hosszú élet jubileumát ünnepelni... Akár csak egy ember életében is... de még inkább egy közösség életében... már-már történelem... sorsok, emberi életek összekapcsolódása: nehézségben, örömben, bánatban, erős hűség! ... megtartó erő!

Ennek a közösségnek az egész élete... már kialakulásától kezdve a szétszórattott emberek, emberi sorsok, emberi értékek összegyűjtéséről, mentéséről, felkarolásáról szólt. Trianon után az elszakított erdélyi, felvidéki, délvidéki területekről idemenekülő és letelepedett családok alkották a közösség alapját. Akik mint a vihar elől bújó ember, menedéket, csöndet, nyugalmat, békét, Krisztus békéjét találták ennek a befogadó közösségnek a barmájában. S napjainkban? Gondolhatnánk nincs üldözés, nincs szétszórás... Mégis... A hétköznapi ember a mindennapjaiban gondokat, rohanást él meg. Rohan a munkájában, szalad a családjához, szétszakítják az elvárások, a feladatok, a kötelességek és a vágyak... Kuszaság van az emberi értékek világában is: Isten, haza, család, hűség, becsület... értékük megkérdőjeleződik. A mai embernek ugyanúgy szüksége van menedékre, oltalomra, hogy biztonságot leljen az élet mindennapi viharában. Szüksége van irányt adó fényekre az értékek kuszaságában. És szüksége van életet adó közösségre, hogy megpihenjen a hétköznapi rohanásában, ahol biztosan tudja, hogy szeretettel elfogadják, befogadják őt... És nekünk, akik tudjuk, hogy egy közösség csak Jézus Krisztus köré gyűlve válhat igazi közösséggé, megnyugtató és biztos tudást ad, hogy a mi

Szarvas Attila alpolgármester
(Mester Éva felvétele)

Urunk „Tegnap és ma, ugyanaz!” Tartós, örök szövetséget ajánl fel nekünk. Tanítása örök érvényű, igazsága, értékei állandó útmutató fényei életünknek!... A befogadó szeretet pedig, amivel a keresztény közösségek befogadják és elfogadják egymást, Krisztus békéjével ajándékozzák meg a közösség tagjait. A Jézus Krisztus köré gyűlő keresztény közösségek különleges ajándéka éppen ez a szeretet, a feltétel nélküli elfogadás, örömteli együttlét. Mert tudjuk, hogy minden ember életében adódnak nehézségek, vagy akár nehezebb időszakok is, ez természetes... Mégis fontos, hogy az örömteli időszakok után legyen egy olyan hely ahol a nehezebb időszakokat is túl tudjuk élni, hogy megtapasztalhassuk annak az örömet, hogy mások segítségével, „vállt vállnak vetve”, Isten segítségét közösen kérve együtt győzzünk le, vagy vészeldünk át egy-egy ilyen nehéz időszakot....

Ez a közösség hosszú története során már sok örömet és sok nehézséget élt át együtt. De mindig újra és újra talpra állt, vagy inkább talpon maradt. A nehézségekből erőt merítve, a közösség összefogásával, épületében bővült, szépült, családjait, híveit megtartotta, sőt gyarapította... Biztos pontja, megtartó közössége a környék családjainak, sőt távolabbról ide visszajáró unitárius híveknek is. Tanítására, mozgalmas közösségépítő életére éltető szüksége van az ide járó híveknek, különösen a fiataloknak, akik az értékek viszonylagosságát tapasztalják meg a mai világban.

Kívánom a közösségnek, hogy megőrizve az alapítók összetartó, szorgalmas erejét : növekedjenek, gyarapodjanak az Urban! Őrizzék, óvják, és vigyázzák ezt a gyönyörű templomot, amely mint egy kis ékszeres doboz áll itt a Havanna tövében! Hirdessék, tanítsák az Úr örök Igéit! És legyenek továbbra is éltető, befogadó, békét adó közössége a környékbéli és a szétszórattott unitárius híveknek!

Máté Ernő közügyigazgató-lelkész kopjafaavató beszéde a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség temploma felszentelésének 80. évfordulóján

Textus: „Fölpítik fiaid az ősi romokat, falat emelsz a régiek által lerakott alapokra; a rések befalazójának neveznek, aki romokat tesz újra lakhatóvá.” Ézs 58,12

A mai világunk olyan ütemben változik, hogy néha azt gondoljuk, hogy minden széttöredezik körülöttünk. Evidenciák, népek, nemzetek közössége, minden változóban van. Néha azt érezzük, hogy amit Isten valaha jónak teremtett, az mintha darabjaira hullott volna. Így volt ez régen is.

De az a tény, hogy hogy a 80 évvel ezelőtt élt kis unitárius közösség nem tűnt el, az azt bizonyítja, hogy

az ember képes arra, hogy a körülötte való történések fölötti valóságban hisz. Hogy történelem fölötti értékekben hisz, hogy képes fölépíteni egy templomot az örökkévalóság ígézetében, egyidőben lelkesen meg tud harcolni a mindennapok gondjával.

„Jó dolog a kis homokból várat építeni, a téglából templomot az Istennek, otthont az embereknek. Jó dolog a földet feltörni, és tarka virágot, hatalmas fákat ültetni csak úgy, hogy legyenek, hogy létükkel tanúskodjanak az élet, a kibontakozás, a folyamatosan mozgásban lévő Isten irántunk való végtelen szeretetéről. Megéri? Építéd, szépítéd a világot, és észre se veszed: magadat építéd, bontakoztatod ki, minden egyes kapavágás nemcsak a földet teszi lakhatóbbá, hanem magadat is.” (Böjte Csaba)

És valóban így van. Akár csak ha a magunk életére gondolunk, életünk válságaira, elég volt elindulni a

teremtés útján, érezni azt, hogy többek vagyunk, magunkat bontakoztatjuk ki. És ha csak a mindennapi történésekre koncentrálnunk, gyorsan rájövünk, hogy értelmetlenül állunk a történelem eseményei előtt. A történelmet nem a háborúk viszik tovább, hanem az építők.

A pestszentlőrinci kis unitárius gyülekezet nem akarta megúszni az életet. A magányos ágat könnyű összehúzni, de az egymáshoz kötött ágak erősek. Egymásnak kezét nyújtottak a történelem viharában, unitáriusok, egymást bátorították az elbizonytalanító időkben.

Fontos volt számukra a gyülekezeti találkozás. A templom nem a magános, hanem a közös találkozás háza. Magányosan másutt is találkozhatunk Vele. A magány csendje nagyon alkalmas pillanat lehet az Istennel való személyes együttlét ápolására. A gyülekezeti találkozás már magában véve is nyílt hitvallás, együttlétünkkel mintha ezt mondanánk: „*Uram, a te néped vagyunk, mint a te családod tagjai összetartozunk, íme itt vagyunk, mi vagyunk azok, akik hiszünk Benned*”.

Kedves testvéreim! Minden emlékünkhöz kihat a jelenünkre. Vannak, melyeknek csak a jelenlétét érezzük, és vannak, melyekhez jelentések, üzenetek is kapcsolódnak, noha azokat általában nem tudjuk fogal-

Kopjafaavatás (Mester Éva felvétele)

maink szigorú rendjével tökéletesen megragadni. Fokozottan igaz ez azokra az emlékekre, melyeket közvetlenül nem éltünk meg, de súlyuknál fogva mégis sajátunknak érzünk

A templomépítés emléke, a példamutatás tovább él bennünk, hat mireánk, éltet minket.

Ezért állunk itt mindannyian, ezért emelünk emléket. „*A kopjafa legyen felkiáltójel az élet továbbvitelére!*” (Farkas Árpád)

Budapesti Unitárius Egyházközség

Hitükről vallást tettek! – Konfirmáció 2016

Tavaly októbertől kezdődően a vasárnapoknak különleges hangulatuk volt, hiszen nemcsak az istentiszteleti idő nyugodtsága járta át a Budapesti Unitárius Egyházközséget, hanem a megismerés izgalma is. Vasárnap 10 órától, nyolc hónapon keresztül tizenegy fiatal és egy felnőtt kíváncsi tekintete és érdeklődő elméje, nyitott lelke keresztültűzében álltak a lelkészek. Hatalmas felelősség vallásról beszélni ezeknek az embereknek. Van tudásuk, van egy alapjuk, de megannyi kérdés is bennük, mely olykor nyugtalanítja, megdöbbeníti, felvillanyozza őket.

Május 14-én útnak indultunk egy kis csapattal Magyarokútra, amikor egy egész hétvégét arra szántunk, hogy elmélyüljünk a részletekben. Átbeszéltük az eddig tanultakat és helyére tettük az apró részleteket. Már akkor izgalommal telített volt a hangulat. Sokat hallottak arról, hogy miért is fontos a konfirmáció. Ez után tényleg felnőtt tagjai lesznek az Unitárius Egyháznak? Akkor mindenki szemében felnőttek lehetnek végre? Ezek után ők is mindig vehetnek úrvacsorát? Kérdeztek, kíváncsiskodtak. Idegen talajon lépkedtek, de láthatólag nem rémisztette meg őket az előttük álló feladat.

Aztán elérkezett május 22. és reggel 9 órakor mindannyian bevonultak a főpróba, szépen díszbe öltözve. Oldott volt a hangulat, nevetgéltek, viccelődtek, s már nem kötelező lépésnek tekintették az előttük álló ünnepélyt. Érezték, hogy itt valami fontos fog történni, aminek ők a főszereplői. Az ünnepély valóban ünnepé-

lyes volt, a szó legtisztább és legnemesebb értelmében. Aki ott volt, érezhette a levegőben, átélhette lelkében Isten jelenlétét. Hiszen Ő volt az, aki atyai karjával átölelte őket és áldását adta rájuk.

2016. május 22-én, vasárnap 12 felnőtt unitáriussal gazdagodtunk, akik (hiszem) legjobb tudásuk szerint fogják talentumaikat értékesíteni. Segítse meg továbbra is őket a jó Isten! A Budapesti Unitárius Egyházközség 2016-ban konfirmált tagjai: *Betes Ildikó, Brock Albert, Búza Botond, Csucsi Jázmin, Csucsi Klára, Durugy Ádám, Gedő Vivien, Koncz Gergő, Péterffy Botond, Szűcs Dániel, Tim Réka, Zettner Kovács Dániel.* (Szabó Csengele)

A konfirmálók csoportja, előtérben Kászoni Kövendi József lelkész (középen), Szabó Csengele segédlelkész (balra) és Mészáros Nóra énekes (jobbra)

Paál Sándor zománcművész kiállítása

Május 29-én, vasárnap 12 órakor – istentiszteletünk után – a Gyülekezeti teremben nyílt meg Paál Sándor zománcművész kiállítása. Paál Sándor 1957-ben született. A Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett építészmérnöki oklevelet. Itt kezdett tüzománcozni Kákonyi István kezei alatt, 1980-ban. Ma ékszereket, képeket, tükröket készít vörösréz alapra. „Újra és újra nagy élményt jelent nekem egy többezer éves mesterséggel kultúránk időtlen idők óta csiszolódo szellemi és formai motívumait e maradandó szépségű, értékes anyagba oltva a mába közvetíteni, ötvözve mai útkeresésünk kísérleteivel, eredményeivel” – vallja Paál Sándor.

Gyermekvilág – a nyári magyarkúti táborról (2016. június 20–25.)

A tomboló nyárban iskolapadban ülni, nem egy kellemes foglalkozás. Figyelni, koncentrálni, visszamondani. Melegben hazafele cipelni a nehéz iskolataskát, tanulni, leckét írni, az érdeklődés ellankad. Hiszen a kisdíák minden porcikájával arra vágyik, hogy a napfényben játszadozzon barátaival, vagy vízparton érezhesse, hogy szabad és boldog. A nyári szünet első hetében, arra törekedtünk, hogy a Magyarkúti gyermektáborba jelentkezők igazán boldognak és szabadnak érezhessék magukat. Kicsit félve indultunk neki a nagy kalandnak a Nyugati pályaudvar 6. vágányáról. Öt különleges tábori napot éltünk meg együtt. Változatos reggeli tornával ébredtünk, nagyokat sétáltunk az erdőben, gipszet öntöttünk, gyöngyöt fűztünk, patakban halakat kerestünk, sérült hangyákat szállítottunk kórházba, a meleg ellen egy kis vizes játékkal is védekeztünk, stadionokat megszegyenítő hangerővel szurkoltunk a magyar válogatott futballcsapatának, jutalomfagylaltoztunk. A játékon túl beszélgettünk jelenről, múltból, Istenről és a tízparancsolatról, mint legalapvetőbb törvényekről. Ezekben a pillanatokban gyakran rájön az ember, hogy túl elfoglalt a felnőttek közti világa problémaival. Sokkal egyszerűbben, tisztábban és szeretetteljesebben látnánk a világot, ha gyermeki szemmel néznénk. Nem lenne annyi szerepjáték, annyi fájdalom, csak őszinte, néha meglehetősen szavak, játék, mely gyógyír a bánatra és tiszta szeretet. Érdemes gyermeknek lenni, érdemes táborba járni. Mindenkinek ajánlom. (Szabó Csengele)

Magyarkúti szadtéri istentisztelet

2016. szeptember 10-én, Magyarkúton megtartottuk hagyományos nyárbúcsúztató istentiszteletünket, amelyben délben kezdődött. Idén a program része volt az íjászat, amit 11 és 14 órai kezdettel – Barabássy Sándor testvérünk, egyházkerületi felügyelő gondnok jóvoltából – gyermekek és felnőttek egyaránt kipróbálhattak.

Belvárosi Unitárius Kulturális Nap

Belvárosi Unitárius Kulturális Napot tartottunk 2016. szeptember 24-én, szombaton kora délutántól késő estig. Az Ars Sacra Fesztiválhoz és a Belváros-Lipótvárosi Kulturális Napokhoz is szorosan kapcsolódó rendezvény megszervezésében nagy érdemeket szerzett egyházközségünk énekvezére, Mészáros Nóra.

A kulturális nap programja az alábbiak szerint alakult: 15.00 – *Gyerekfoglalkozás*; 15.30 – *Ismeretterjesztő körséta dr. Barabássy Sándor vezetésével*; 16.30 – *Ridovics Péter festőművész kiállításának megnyitója*; 17.00 – *Bartók-koncert* (Gyülekezeti terem); 18.00 – *Ismeretterjesztő körséta dr. Barabássy Sándor vezetésével*; 19.00 – *Páskándi Géza: Vendégség* (Gyülekezeti terem); 20.00 – *Táncház* (udvar.)

Belvárosi Unitárius Kulturális Nap – Gyülekezeti terem

Néhány mondat az ismeretterjesztő körsétákról

A Budapesti Unitárius Egyházközség több mint 130 éves múltra tekint vissza. Az egyházközség 1881. április 14-én alakult meg, a kolozsvári székhelyű Magyar Unitárius Egyház első budapesti gyülekezeteként.

A kiegyezés utáni Budapest – mint Magyarország fővárosa – az egész Kárpát-medencei magyarság politikai, gazdasági, kulturális és közigazgatási központjává vált. Ennek köszönhetően egyre több erdélyi unitárius család települt időlegesen vagy tartósan Budapestre. Az ő hitéleti tevékenységüket szolgáló, Ferencz József unitárius püspök Derzsi Károly lelkészt bízta meg az egyházközség létrehozásával. Kezdetben a Deák téri Evangélikus Gimnázium dísztermében tartotta istentiszteleteit a gyülekezet, majd az Alkotmány utca és a Koháry utca (ma Nagy Ignác utca) sarkán megépült az egyházközség temploma, amely a mai napig az egyházközség székhelyül szolgál. A templomépítés céljára a Székesfőváros telket adományozott. Az épületben, mely Pecz Samu műegytemi tanár tervei alapján épült meg, a templomon kívül közösségi helyiségek és lakások létesültek. A templom felszentelésére 1890. október 26-án került sor.

Egyházközségünk a templom megnyitása óta heti rendszerességgel vasárnap délelőttönként tart istentiszteletet. Az unitáriusok négy nagy ünnepén, Húsvétkor, Pünkösdkor, az Őszi Hálaadás alkalmával és Karácsonykor ünnepi istentiszteletek keretében kényér-

rel és borral úrvacsorát vesznek felnőtt, konfirmált híveink. A templomot, az oda vezető lépcsőházat és a gyülekezeti termünket körbejárva idézzük a múltat sétánk során – az épület olyan helyiségeibe is ellátogatva, amelyeket még az unitárius hívek is alig ismernek.

Tárlataink

Lépcsőház: Portré-gyűjtemény, amellyel a Budapesti Unitárius Egyházközség lelkészeinek állítunk méltó emléket.

Gyülekezeti Terem – Ridovics Péter festőművész kiállítása. Ridovics Péter festőművész 1972 és 1977 között a Magyar Képzőművészeti Főiskolán festő szakán tanult, mesterei: Iván Szilárd és Langer Klára voltak. 1979-82 között Szegeden élt, majd 1983-tól a Százados úti művésztelepen. 1988-ban megkapta a Kassák Lajos-ösztöndíjat. Európa több országába – Angliától Oroszorszáig – tett tanulmányutakat. Élményei festményein gazdagon artikulált, erőteljes színekkel jelennek meg. Tájképei, csendéletei, zsánerjelenetei, portréi a posztimpresszionista, szimbolista és expresszionista hagyományok tiszteletéről tanúskodnak.

Ridovics Péter festőművész és Mészáros Nóra zongoraművész, kántor

Hangverseny a 135 éve született Bartók Béla tiszteletére
Szeptember 24-én, szombaton 17 órától Bartók Béla: Gyermeknek című zongoraciklusát Mészáros Nóra és Egly Tibor zongoraművészek tolmácsolásában hallhattuk a Gyülekezeti teremben. A darabok keletkezés-történetét és legfontosabb jellemzőit Egly Tibor ismertette. „A Gyermeknek sorozatnak nemcsak zongorapedagógiai műként van kiemelkedő jelentősége – hangsúlyozza Vikárius László, a Bartók Archívum vezetője. – Fontos dokumentum ez abból a szempontból is, hogy nyomon követhető benne Bartók zenei stílusának a lehető legegyszerűbb formában történő kiérlelődése. Ebben a sorozatban adta közre először nagyobb számban a frissen felfedezett, hitelesnek tekintett népzenei kincset, és ismertette meg a gyermekekkel. Társadalmi jelentősége az, hogy a paraszti társadalom népdalkincsét – méghozzá nemcsak a magyar, hanem a szlovák népzenei anyagot is – a középpontba állította, és lehetővé tette, hogy a 20. századi zeneszerzés számára kimeríthetetlen forrássá válhasson. A sorozat eredeti I-II. füzet (magyar népdalok

feldolgozásai) 1908–1909-ben készült el és jelent meg. A III–IV. füzet (szlovák népdalfeldolgozások) komponálásának ideje valószínűleg 1909–1911 közé esik, és 1911-ben jelent meg, Rozsnyai Károly kiadójánál.”

Egly Tibor zongoraművész

Páskándi Géza: Vendégség

Páskándi Géza (1933–1995) Vendégség című darabjában folytatja a realista hangvételű erdélyi magyar történelmi dráma hagyományát. Művében Dávid Ferencnek, egyházalapító püspökünknek, a zseniális hitvallónak akart emléket állítani. A középpontba mégsem a hite mellett szilárdan kitartó idős unitárius püspök, hanem a házába elszállásolt és Dávid Ferenc megfigyelésével megbízott, olasz származású orvos-teológus, Giorgio Blandrata került. Azaz a „vendégség” és az árulás lélektana.

Páskándi történelmi drámája 1970-ben jelent meg. A színházművészeti lexikon szerint „olyan történelmi-politikai szituáció belső természetét akarta megörökíteni, amelyben árulás és hűség, barátság, szolidaritás és besűgás határai összemosódnak, amelyben a szereplők igazából nem tudják, ki a besűgő és ki a besűgött, kinek van eredetileg igaza, s ki az elnyomó hatalom bábja csupán... A pergő dialógusok, a filozofikus meditációk, a gyors színváltások, s a nemes veretű drámai nyelv mind hozzájárulnak, hogy e dráma egy történelmi modell-helyzet belső természetét a maga összetettségében, izgalmasan állítsa a néző s az olvasó elé.” Páskándi Géza Vendégség című drámáját Szalóczi Pál és Papp János előadásában láthattuk-hallhattuk, a Gyülekezeti teremben.

Őszi hálaadási úrvacsorás istentisztelet

Hagyományainknak megfelelően Őszi Hálaadási ünnepi istentiszteletet tartottunk 2016. szeptember 25-én (vasárnap) délelőtt 11 órai kezdettel. Ebből az alkalomból úrvacsora felvételére is vártuk konfirmált unitárius testvéreinket.

Megemlékezés az aradi vértanúkról

Október 9-én, vasárnapi istentiszteletünk keretében megemlékeztünk az 1848/49-es forradalom és szabadságharc mártírjairól, az aradi vértanúkról. Az istentisztelet után, gyülekezeti termünkben megnyílt Domonkos

Béla Magyar Örökség-díjas szobrászművész Az aradi tizenhárom című bronzplakett-kiállítása.

Templomunk ólomüveg ablakainak restaurálása

Néha szombati ebéd utáni ejtőzéseimet a tévé tudományos vagy egyéb érdekfeszítőnek ígérkező csatornáin előtt töltöm, zongorázgatva az adók között. Ekkor szólalt meg a Duna TV műsorán Kodálytól a Marosszéki táncok darabja. Ott maradtam hirtelen és ekkor ugrott be, hogy ez a kísérezőnéje Az üvegfestő Róth Miksa művészete című bemutató kisfilmnek. És a véletlen folytán éppen most folyik a mi budapesti, Nagy Ignác utcai Belvárosi Unitárius templomunk Róth Miksa műhelyéből származó festett, ólomvitrális ablakainak restaurálása.

Az emeleti templom hajdani Koháry (ma Nagy Ignác) utcai ötszögletű udvari szentélyében, visszatükrözve az utcai főfal ablakdíszét, falsíkonként teljesen azonos (6 alosztású) 5 csúcsíves végződésű – kb. 6 négyzetméter – ablakmezőbe került beépítésre az akkori Európa-szerte híres üvegfestő műhely becses alkotása. És ezeket a csodálatosan megkomponált, megfestett ólomüveg ablakfelületeket az 1890 októberi átadása óta ugyan többször újították, viszont komoly helyreállítás son mindezidáig még nem estek át.

Öt hatalmas, 6 méternél is magasabb ablaknyílás koronázza a szószéket. Eredetileg alkalmazott befogásuk a fejlődő műszaki megoldások miatt elavulttá és nagyon bizonytalanná vált. A többször javított fémkeretbe helyezett ólomsín gyámolította festett üvegbetétek rögzítései kitágultak, nagyon megévedtek, a megromlott állapotuk miatt megroggyantak és a sík ablakfelületük fodrossá vált. A falazott fatokozathoz már nem az eredeti módon rögzített fémkeretek sem bírták a külső-belső légnyomás változásait. Természetesen a vegyileg nagyon szennyezett fővárosi levegő és megnövekedett por-korom is megtette hatását, elhalványultak az eredeti festett színek. A külső falsíkot díszítő téglaberakások felülettel történő passzent csatlakozás is megszűnt, hézagos állapotát az állandó széljárás és csapóeső nagyon kikezdte. Folyamatosan beáztak az ablakok. Ezen kellett azonnali közmegbeszélés után dönteni és gyorsítottan a felkínálkozó pályázatra előkészíteni egy teljes felújítási anyagot. Eszerint az ólomablak szétbontása és forrasztott ólomsínre pótlását követően a hiányzó és cserélendő üvegszemek egyenkénti beméretezés utáni újraégetése, valamint a kész ablakmezők duplázott hőszigetelt védelemmel történő ellátása.

Még a nyár kezdete előtt sikerült megtalálnunk egy jeles, a szakmában elismert kis céget, a SoósGlass-t, amely mögött Soós Csilla „ólomüveg és templomüveg készítő”, felvidéki művész áll. Természetesen a kezdeti nehézkes papírozást követően azonnal kialakított stratégia mentén beindul az ablakok ütemezett leszerelése és helyszíni műhelybe szállítása az elfogadott szakaszolás szerint, illetve az ablaknyílásoknak a helyreállítás alatti ideiglenes lezárása.

Első ütemben a két szélső ablakpár restaurálásával kezdtük, a kerületi Önkormányzat 2,5 milliós támogatása és az egyház saját alapjából történt 700 ezer forint

kiegészítő hozzájárulásával, összesen 3,2 millió forint összegben. Két hónapon belül elkészült, megfiatalított ablakok véglegesen helyükre kerülhettek még augusztusban.

Második ütemben a következő, két középső ablakpár helyreállítása következett. Ennek munkálatai még folyamatban vannak, előreláthatólag október hónapban véglegesen a helyükre kerülnek. Teljes körű felújításukat az Egyházkerület anyagi támogatásával sikerül befejezni, amelynek összege a megállapodás szerint 3 millió forint lesz.

A harmadik ütemet lehet a legnehezebben megoldani, hiszen a szószek mögötti utolsó, az ötödik ólomüveg ablak ki, majd beszerelése és a segédállványok felállítása némi nehézségekkel fog járni. Természetesen erre a restaurálási fázisra csak a jövő év folyamán tud az Egyházközség lehetőséget biztosítani szintén a saját, úgynevezett „Farkas Ferenc alapjából”. Az adományozó egyetlen kikötését szem előtt tartva, csakis a templom javítására hasznosító céllal.

Úgy külső, mint belső közérzetünk javulni fog a közel konstans hőmérséklet biztosításával. Belső templomterünk hőtérképe is meg fog változni. Gazdaságosság és a csökkenő energiafelhasználás szempontjából is pozitív hatékonyságot fog mutatni ez a nemcsak felújítási munkát igénybe vevő munkálatok sora. Legkevesebb 50-100 évre biztosítottuk templomunk híres festett ablakainak fennmaradását. A véglegesen restaurált és ugyan a mai korszerűen hőszigetelt, összképében az eredetien szép ólomüvegeinken átsütő fény derűsebbé teszi majd a templomba betérő hittestvéreinket. Jobb közérzettel, a megújulás példájával mindnyájan a közös érdekünkbe vetett hittel fogjuk tovább segíteni, építeni csodálatos kis egyházunkat. (Demján László presbiter, műemlékvédő építész)

Dévai zárandoklat november 5-én

Kedves Híveink! 2016. november 5-6. között sor kerül a hagyományos Dévai Zárandoklatra. Ezen alkalommal az unitárius közösségek útra kelnek és felzarándokolnak Déva várába, hogy tiszteletüket tegyék egyházalapító püspökünk Dávid Ferenc emléksírja előtt.

Hívjuk kedves Testvéreinket, hogy tartsanak velünk erre a kirándulásra. Érdeklődni az Egyházközség Hivatalában a 0613113094 telefonszámon és a budapesti.unitarius@gmail.com, valamint az elegnecs@gmail.com elektronikus postacímen lehet.

Teológiai konferencia november 19-én

Szeretettel hívjuk érdeklődő testvéreinket november 19-én, délelőtt 10 órakor kezdődő teológiai konferenciánkra, amelyet a gyülekezeti teremben tartunk, és amelyet folytatunk aznap délután 16 órai kezdettel. A konferencia témája: Legújabb tendenciák az unitarizmus kutatásában. Az előadók teljes névsorát még nem tudjuk közölni, mivel a program szervezés alatt van. Dr. Balázs Mihály szegedi professzor doktoranduszai, összesen nyolcan tartanak előadást az unitarizmus kutatásának különböző területeiről. Részletes meghívóval közelebbről jelentkezünk!

Bartók Béla Unitárius Egyházközség

Nemecsek Ernő emléktáblája

2016. szeptember 21-én a Hőgyes Endre u. 3., regénybeli lakóháza, az egykori Rákos utca 3. számú ház kapujánál avatta fel a Pál utcai fiúk közlegényének, Nemecsek Ernőnek emléktábláját dr. Bácskai János polgármester, Léta Sándor lelkész és Dr. Kulpinszky Eleonóra önkormányzati képviselő.

Dr. Bácskai János beszédében kiemelten üdvözölte az ünnepségen megjelent gyerekeket, akiknek a tábla üzenete elsősorban szól. Ferencváros polgármestere szerint annyira magunkévá tettük a Pál utcai fiúk, és benne a derék közlegény történetét, hogy fel sem merül bennünk, hogy valóban létező személy létező lakóhelye előtt állunk-e. Nemecsek szerepe mély mondanivalót hordoz: a grund a regény értelmezői szerint a hazát szimbolizálja, amiért hősi halált halni a legnagyobb erény.

Az ünnepséget Huzella Péter, Kossuth-díjas gitáros-énekes dalai mellett a kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium, valamint a Molnár Ferenc Általános Iskola diákjainak műsorszámai is színesítették.

A Nemecsek Ernő emléktáblát a jelenlévő diákok leplezték, le, majd koszorút helyezett el dr. Bácskai

János polgármester, Léta Sándor lelkész és dr. Kulpinszky Eleonóra önkormányzati képviselő.

Léta Sándor

Dr. Bácskai Lajos polgármester, dr. Kulpinszky Eleonóra önkormányzati képviselő, Léta Sándor lelkész (jobbról balra) a megkoszorúzott emléktábla előtt

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

Lassan kopog az ősz az ablakon, már elmentek gólyáink is és készültek a fecskéink is, amelyek látványos-sá és időnként igen hangossá tették templomunkat és környékét. Egész nyári mozgalmas életünket kölcsönösen figyeltük a minden évben visszatérő vendégeinkkel.

Amint említettük előző tudósításunkban a meghívást, részt vettünk Balatonfüreden a Balaton-Youth-Art Nemzetközi Fesztiválon, ahol két összeállításban adtuk elő feleségemmel trianoni-erdélyi-felvidéki-újvidéki-anyaországi énekeinket. A hat tagból álló nemzetközi zsűri Grand Prix Díj-jal értékelte előadásunkat, határtalan nagy örömeinkre, és meghívtak már a következő, december eleji fesztiválra, nem csak előadónak, hanem zsűri tagoknak is. Ez jó előzetes volt a közelgő nagy ünnepünk behangolására minden fáradságunk ellenére.

Július 3-án megtartottuk szokásos istentiszteletünket a Hajnal István Idősek Otthonában.

Július 4-én kötöttünk szerződést az Erdélyi Szövetség elnökszavának közreműködésével a Pro Hungariae Kulturális Értékközvetítő Alapítvánnyal újabb könyvadományokról és azok elszállításáról, amit elküldtem Kolozsvárra, hogy közvetítsék ki az érdekelt gyülekezeteknek.

Július 8-án utolsó útjára kísértük és eltemettük Szilágyi Józsefné, Fazekas Eszter, 86 évet élt testvérünket. Nagy részvét mellett temettük, mert városunknak, utcánknek ismert lakója volt. Három gyermeke közül kettő külföldön él, barátai, ismerősei is eljöttek elbúcsúzni. Református vallású volt, de „meghagyta”, hogy mi búcsúztassuk unitárius szertartással.

Július 9-én újabb temetés volt. Utolsó útjára kísértük és eltemettük Kiss Gyula, 79 évet élt testvérünket. Római katolikus volt, de hozzátartozói minket kértek, hogy a mi unitárius szertartásunkkal búcsúztassuk. Két lánya és testvérei veszítették el benne szeretettüket.

Július 10-én zajlott le az alföldi búcsú. Ugyanekkor érkezett meg az értesítés arról, hogy az Unitárius Gondviselés Szervezettől 900 lejt nyertünk pályázati úton a szociális munkánk támogatására, ugyancsak Kolozsvárról jött az értesítés dr. Czire Szabolcs teológiai tanártól, arról, hogy a nyári táboroztatásra (már igaz lejárt, de megelőlegeztük) 250 lejt nyertünk. Mindkét összeget köszöni a kis gyülekezetünk.

Július 15-én nagy részvét mellett temettük el Oláh Imre, aránylag fiatalon, 49 éves elhunyt református testvérünket. Hosszas szenvedés után, többször le-

győzve pusztító betegségét adta fel a harcot szervezete. Református volt, de ismerős, szinte baráti családja kért meg a szertartás elvégzésére. Halottainknak adjon Isten csendes pihenést, a gyászolóknak vigaszt.

Július 17-én az előbbieken ismertetett eltávozottak emlékére istentiszteletet tartottunk.

Július 22-én részt vettem Budapesten a Vigadó előtti Duna-parton rendezett emlékezésen.

Július 25-én szerződést kötöttünk a helyi Tourinform Irodával a „Körös-Sárrét Turizmusáért Egyesület” keretében, hogy templomunkat látogathatóvá tesszük minden alkalomra, amihez katalógust is kaptunk (sok más templom közt a mi szép templomunk képével) és kódszámot kaptunk bélyegzővel együtt, hogy megkaphassák azok, akik betérnek hozzánk. Itteni tartózkodásunk, de távollétünk alatt is sok ilyen alkalom volt, és folytatódik most is.

Az 1456-os fényes nándorfehérvári győzelem 460. évfordulójára emlékeztünk, valamint a Duna-ünnep elindításának 14. évfordulójára. A belvárosi katolikus templom plébánosával és a pestszentlőrinci református lelkésszel mondtunk emlékbeszédeket, majd megáldottuk azokat a koszorúkat, amiket a külképviseletek, diplomata, a Duna-menti országokból megjelent képviselők hoztak. Majd nyíl-és ágyúlövések közt vízre bocsátottuk a koszorúkat.

Július 31-én részt vettünk feleségemmel a reformátusok harangalap-gyűjtő rendezvényén. Mészáros János Elek, a Csillag Születik műsor győztese kápráztatott el énekeivel, aki jótékony célokkal járja az ország gyülekezeteit, találkoztunk már vele mi is többször vitéz- és lovagavatásokon különböző felekezetek templomaiban és színvonalas rendezvényeken.

Július 31-én megtartottuk a soron következő istentiszteletet a helyi Idősek Otthonában.

Augusztus 3-13 közötti időre szabadságot kértünk, amiből valóban 8 nap volt szabadság. De ezalatt sem pihentünk, mert 7-én részt vettünk Szentháromságon az istentiszteleten, ahol én is emlékeztem egykori híveinkkel a 30 évvel ezelőtti szomorú vasárnapra, amikor elköltöztünk a gyülekezetből a már sokszor említett okok miatt. Néhány napos, szülőfalumban, rokonainknál, barátainknál, ismerős vidékeken való, erős „feltöltődés” után részt vettünk Szejkén az egyetemes unitárius találkozón, ahonnan aztán elindultunk vissza az alföldre, másnap istentiszteletet tartani és új tennivalóinkat elkezdni.

Augusztus 15-én már el is kezdődött újra a munka. A Magyarok Világszövetsége által életre hívott és rendezett Magyarok IX. Világkongresszusa küldöttjeként, meghívottjaként előadást tartottam Budapesten, a Magyarok Házában „Trianon felejtése és feledtetése” címen. A kongresszus Ópusztaszeren kezdődött, majd Székesfehérváron folytatódott, Budapesten teljesedett ki, itt voltak az előadások 10, a magyar nemzet teljes életét felölelő konferencia keretében, majd Pásztón fejeződött be közös nyilatkozatok elfogadtatásával. A Civil Multimédia Televízió egy 17 perces interjút készített velem, amit meg lehet nézni-hallgatni a CMTV honlapján.

Augusztus 19-én ökumenikus istentiszteletet tartottunk a katolikus kápolnában és a Szent István kopjafa mellett nemzet ünnepünk alkalmából, 21-én templomunkban emlékeztünk.

Augusztus 27-én, szombaton emlékezetes alkalom volt ismét. Házassági megáldásban részesítettük Kopányi Balázs, református és Sárdi Györgyi unitárius hívünket Berettyóújfaluban. A Mindenható áldja meg életüket, adjon sok-sok boldogságot és majd szép családot.

Augusztus utolsó vasárnapján tartottuk a Jótevők Napját. Megemlékeztünk a Zs. Nagy Lajos Hunor Emlékalapítványunk 24 évvel ezelőtti autóbalesetben tragikusan elhunyt névadójáról. Az egyházkerületünkben, sőt a környék más felekezeteinél sincs ilyen ajándékozási forma. 17 pályázati nyertes között kiosztottunk 356 ezer forintot közép- és felsőfokú tanulmányaik megkezdéséhez, illetve folytatásához, felekezetre való tekintet nélkül. A köszönő és hálaadó gondolatokat Báthori Liza református, debreceni orvostanhallgató mondta, a Reményik Sándor verset pedig a temetőben, a névadó sírjánál Kovács Laura unitárius középiskolásunk.

Jótevők Napja – Zs. Nagy Lajos Hunor sírjánál

Ez alkalommal emlékeztünk meg a tavasszal elhunyt Székely Enikő tiszteletes asszonyról. A testvérgyülekezet nem felejt el jóságát, hiszen oly sok alkalommal fogadta kirándulóinkat Árkoson, ő volt a mozgatója az egész testvérkapcsolatnak, búcsúinkon is szerepelt szép, csengő hangjával verset szavalva. Már a tavaly is súlyos beteg volt, de mégis eljött az árkosi csapattal hozzánk pihenni. Emléklapot adtunk férjének részvétünk, együttérzésünk jeleként. Székely János lelkész is meghatottan beszélt köszöntőjében az elmúlt időkről, emlékekről.

Augusztus 29-én ökumenikus szertartással felavattuk a helyi Önkéntes Tűzoltóság megújult laktanyáját, tűzoltókocsiját, felszerelésüket, áldást kértünk életükre, munkájukra. A nagyon fiatal önkéntesek közül többen tanítványaim voltak. Az országos tűzoltóság és katasztrófa elhárítás legmagasabb vezetői engedélyezték a saját kivonulási jogát ennek a csapatnak.

Szeptember 1-én megkezdődött a hitoktatás is, az idén is hat hittanórásunk van és hetente négy napon át tartjuk óráinkat.

Szeptember 10-én Bicskén a református templomban szolgáltunk az idei vitézavatásunkon.

Szeptember 11-én templomunkban is megtartottuk a hittanos évnitőt tombolázással, gyermek-istentisztelettel, bőséges szeretetvendégséggel egybekötve, amelyen a szolgálatot Korcsok Andris és Hegyesi Zsolt hittanosok végezték.

Korcsok András és Hegyesi Zsolt hittanosok szolgálata

Szeptember 23-án Gyulán, a városháza dísztermében volt a Reformáció Évének nyitókonferenciája. Sajnálattal vettük tudomásul, hogy a kolozsvári professzorasszony, aki az erdélyi lengyel unitáriusok befogadásáról, életéről kellett volna előadást tartson, hirtelen megbetegedett, ez úton is gyógyulást kívánunk neki. A füzesgyarmati unitárius gyülekezet megalakulásáról Bodán Zsolt tartott nagyszerű előadást.

Kónya Anna Katalin keresztele

Szeptember 25-én, az Őszi Hálaadás ünnepén templomunkban, a helyi Hajnal István Idősek Otthonában és Gyulán, a megyei kórház ökumenikus kápolnájában úrvacsorát osztottunk. 64-en vettek részt az ünnepen, akik közül 13 gyermek volt. Azért volt ilyen bőséges a megjelenés, mert kettős ünnep volt. Ez alkalommal kereszteltük meg dévaványai szórványhíveink harmadik gyermekét, Kónya Anna Katalint. Dr. Ádám Attila unitárius testvérünk ígéretéhez híven ez alkalommal is köszöntő mondott az ünnepségen és átadta ajándékát a harmadik gyermekét vállaló családnak. Köszönjük Ádám Attila nemes gesztusát, ritka áldozathozatalát, támogatását.

Szeptember 26-án hivatalos voltam a Tourinform iroda fórumára, amelynek témája Füzesgyarmat és vidéke turisztikai lehetőségeinek mind jobb kihasználása volt, beleértve az egyházainkat is.

Szeptember 28-án Bere Károly polgármester meghívására részt vettem megyei és országos vezetők társaságában az Ösvény Esélynövelő Alapítvány jubileumi ünnepségén. Az Alapítványt a polgármester hozta létre 1999-ben és sokféle foglalkoztatást folytat, szociálisan rászorulóknak, munkanélküliek számára, főként az egészségkárosodott emberek felkarolásában.

Szeptember 30-án Berettyóújfaluban, szimpatizáns barátunk felkérésére síremlék felavatását végeztük feleségemmel. Testvérünk régóta rendszeres vendége (feleségével, barátaikkal jöttek) az alföldi búcsúnak. Emlékeztetés szertartás volt, nagyon sokan vettek részt a rokonok közül.

Október 2-án részt vettünk a népszavazáson, élve állampolgári jogunkkal. Ugyanakkor, az Idősek Világnapja alkalmából köszöntöttük a szépkorú testvéreinket megfelelő műsorral.

Október 6-án virágozással emlékeztünk az aradi 13 vértanú emlékkövére.

Október 22-én részt vettünk a városi 1956-os megemlékezésen és koszorúztunk a kopjafánál. Másnap volt a templomi megemlékezésünk, ahol ökumenikus szertartással emléktáblát avattunk a forradalom és szabadságharc 60. évfordulója alkalmából ezzel a felirattal: Az igazak emlékezete áldott! 1956-2016 Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség. Az emlékezésen Bere Károly polgármester mondott beszédet, iskolások és felnőttek és mások szerepeltek az alkalomhoz illő versekkel, felolvasásokkal, szóló és gitáros énekekkel.

Október 30-án, vasárnap a reformációt idéztük meg hittanosaink által előadott versekkel, énekekkel.

November 1-jén gyertyagyújtással emlékeztünk elköltözött szeretteinkre, valamint az 1956-os forradalom és szabadságharc november 4-i leverésének és a megtorlásainak áldozataira.

Igyekszünk továbbra is a beütemezett rendezvényeink megtartására, köztük a Dávid Ferenc Emlékünnepélyre, a novemberi esedékes gyermek-istentiszteletre, valamint az első advent vasárnapi, városi gyertyagyújtásra és a református templomnál a betlehem megnyitására.

Balácsi László

Emléktáblaavatás János Zsigmondnak Erdélyből jött 25 hittestvérünkkel

Feledhetetlen élményt adott az alföldi búcsú, amelyről képesszeállítást is találnak Olvasóink egyházközségünk honlapján. Az ünnepre felújítottuk a templom tetőzetének korhadtt részeit, valamint újra festettük a torony és más részek bádогоzatát, így még szebben fogadhattuk a teli templom vendégsereget. A fehér templomunkat ismét gyönyörűvé varázsolta virágkompozícióival Keblusek Béla, városunk virágkertésze. Az

Istentisztelet az alföldi búcsún

A János Zsigmond emléktábla leleplezése

ünnepet felvette a Városi TV is. A terveink szerint sikerült eljönni az erdélyi testvéreinknek, meghallgathattuk Székely Kinga Réka, homoródszentpéteri lelkész-nő, hitéleti és missziói előadó, Sorbán Enikő kántorral celebrált istentiszteletét, ami nagy újdonság volt nálunk és megnyerte a hallgatóságot.

Utána e sorok írója tartott előadást János Zsigmond fejedelemről, majd lelepleztük az emléktáblát, amit Szőke Tamás faragóművész készített (eddig már 5-öt a templomunkba!). Mind a javításokat, mind az emléktábla, mind pedig a vendéglátás hatalmas kiadásait teljes egészében pályázatból és híveink adományából fedeztük. Az Egyházkerület nem képviseltette magát az ünnepségen, de az ünnepséget ez nem törte meg, bár nem érti a kicsi nyáj, de tudomásul kellett venni.

A leleplezést Jakab István, az országgyűlés alelnöke, Székely Kinga Réka lelkész-nő, Tóth Zoltán református lelkész és jómagam végeztük, a szeghalmi és vésztői megjelent énekesek szép Bartók és Kodály dalokkal fonták egybe ezt az ünnepélyes aktust. Mély tartalmú köszöntőt mondott az országgyűlés alelnöke, méltatva a gyülekezet nagy erőfeszítéseit. A megjelent vitéz- és lovagrendi vezetők mellett itt volt Bácsfainé dr. Hévízi Józsa, az Erdélyi Szövetség elnökasszonya, valamint Mandics György, író és felesége, szövetségi vezetők. Kedves, megható színfolt volt Ferencz-Reiff Dániel, karcagi lakos (erdélyi brassói-bőlöni származású) ifjú színvonalas vallástétele, aki Erdélyből hozott „székely

harisnyában” állt az úrasztala mellett meghatottan, egyáltalán nem meglepődve a templomot zsúfolásig megtöltő hallgatóság előtt. Az ünnepségre eljöttek az erdélyi rokonok is a hazaiak mellett.

Az ünnep záróakkordja volt egy váratlan eseménysorozat, ami a lelkészházaspárt érintette. 65. életévünk betöltése, nyugdíjas korunk elérése alkalmából a Szent György, a Mártír Nemzetközi Lovagrend nagypriorja, dr. Kutalik Tamás és kancellárja, dr. Czapáry-Martincsevicz András, a Lovagrend legnagyobb elismerésével, a Lovagkereszt Érdemrend Arany fokozatával, az Erdélyi Szövetség a legmagasabb díjával, az Erdélyért plakettel tüntette ki, honorálta a jubiláló házaspárt: a „magyar megmaradásunk érdekében kifejtett, áldozatos, kitartó, keresztény lelkületű szolgálatuk” és „Isten szolgálatában, az erdélyi magyarság megmaradásáért, hagyományaink, értékeink megőrzéséért egy életen át végzett áldozatos munkájukért” – így fogalmazták meg okleveleikben a Szent György Lovagrend és az Erdélyi Szövetség vezetői. Meglepetés volt a javából, ezért könnyekig megható is.

A templomkertbeli virágzás és himnuszok eléneklése után egy 110 tagú díszebéden vettek részt az ünnepelők nagyon jó hangulatban, ahol Székely Kinga Réka és Bácsfainé dr. Hévízi Józsa, a budapesti Szent Margit Gimnázium igazgatója, minden vonatkozásban, részleteiben is megbeszélték az egy évvel ezelőtt elindított erdélyi könyvzállításokat.

B. L.

Kocsordi Unitárius Egyházközség

A nagy nyári vakáció hónapjai alatt sokféle elfoglaltságon vehettek részt egyháztagjaink és az érdeklődők. Ez az utazások hónapja, mindenki igyekszik a jól megérdemelt szabadságot kellemesen és feltöltődve kihasználni.

Jeles alkalmaink ra emlékezve kiemelném Jakab P. Sándor gondnokunk és keblitanácsosunk kitüntetését Tiszteletbeli Gondnoki címet adományozott felterjesztésünkre a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa. Ezt

sajnos személyesen nem vehette át Kolozsvárott, így Kocsordon augusztus 14-én ünnepi istentiszteleti keretek között családja által kísérve tehette meg. Isten áldja és éltesse Sanyi bácsit és hűséges társát Jolika nénit, jó egészségben, szeretetben, egyetértésben, mindannyiunk épülésére.

Látogatást tett egyházközségünkben Andy Chirch, teológiai hallgató és Balázs Ferenc ösztöndíjas, aki ezen az istentiszteleti alkalommal a szószéki szolgálatot vé-

gezte mindannyiunk valódi lelki épülésére. Hála és köszönet a a tartalmas lelki-szellemi ajándékokért, mellyel bennünket megörveztetett. Ezek után gyülekezeti nap megünneplésére került sor a templomkertben. Erről az élményről nehéz írni, aki teheti élje át, milyen a közösség lelki megtartó ereje, ha együtt készítjük elő és együtt élvezzük a terített asztal és a társaság örömeit. Különösen nagyszerű, hogy ez már a sokadik alkalom, amikor a szórványokban élő híveink is éltek a meghívással és meglátogattak, így most most már ők is „hazajárnak” Kocsordra, így együtt ünnepelhettünk.

Az iskolakezdés minden ősznek fontos mérföldköve, részt vettünk az évnitókon hiszen fontos a lelki-szellemi támogatás az elkövetkező évre tanárnak-diáknak-szülőnek egyaránt.

Szeptember 17-én a Magyarországon élő és működő Nőszövetségek országos találkozójának lehetett házigazdája egyházközségünk. Lakatos Csilla lelkész nő prédikációjával vette kezdetét ünnepi együttlétünk. Az

Sanyi bácsi és Jolika néni Bartha Mária Zsuzsánna lelkészével

UNOSZ részéről Dimény Csilla elnök és Asztalos Klára titkár vett részt a találkozón. A Közgyűlést Sigmund Julianna elnökhasszony vezette és beszámolt az elmúlt év tevékenységeiről. Ezt követően dr. Szent Iványi Ilona majd Róka Mária tartott előadást.

Ünnepségünket szeretetvendégség zárta. Itt szeretném megköszönni a polgármesteri hivatal segítségét mellyel hozzájárultak ünnepünkhöz és Földi István polgármester úr részvételét rendezvényünkön.

Az október 16-án dr. Abrudbányai Fikker János születésnapján koszorút helyeztünk el a templomunk falán levő emléktábláján. A mártír lelkész és családja most is élénken él a közösség emlékezetében és minden alkalommal a tisztelettel és hálával emlékeznek meg róluk.

Adj a Isten, hogy ünnepeink megtartsanak munkás hétköznapijainkon és minden dolgunk Isten akarata szerint menjen végbe.

Bartha Mária Zsuzsánna

A kocsordi templom harangja

Észak-magyarországi Unitárius Szórványegyházközség

2016. július 30-án került sor szórványegyházközségünk hagyományos gyülekezeti találkozóval egybekötött szabadtéri istentiszteletére. Elekes Huba gondnokunk segítségével idén a Miskolctól 27 km-re levő Bekénypusztai Turisztikai Látogatóközpont és Ökoház adott otthont a találkozónak. Közvetlenül az erdő szélén „ütöttünk tanyát”, a csodálatos levegő és környezet élő templomként vett körül és mindnyájan hálát adtunk Isten csodálatos teremtményéért. Nagy István egyházközségünk pénztárosa és felesége Melinda izletes gulyást készített a közösen előkészített alapanyagokból, melynek elfogyasztása után késő délutánig élveztük az együttlétet gyülekezeti közösségünkben. A találkozó megrendezését ebben az évben is az Unitárius Alapítvány támogatta.

Kriza János

A gyülekezeti találkozó előkészületei

A találkozó késő délutánig maradó résztvevők csoportja

I. Színes kaleidoszkóp Az Unitárius Nők Országos Szövetségének 2016. évi találkozója – Sepsiszentgyörgy

Ha a kaleidoszkópba tekintünk, szép, színes formák rajzolódnak ki. Ezen a találkozón a formák és színek a lelkemben örömmé formálódtak. Csütörtök reggel nagy izgalommal indultam a Keleti pályaudvarra, ahol egy kedves nőtestvéremmel, Erdő Marikával találkoztam, akivel együtt utaztunk Kolozsvárra, szülővárosomba. A vonat ablakából néztem a párás reggelt, ahogyan kissé ferde irányból a napsugarak fénye átragyogja a dombokat és a fák leveleit, amik szép zölden csillognak még.

A táj varázslatos volt, mint mindig, de gondolataim Kolozsvárra és Szentgyörgyre vittek. A kolozsvári állomáson Asztalos Klára várt az ő biztonságot türelmével. A találkozásom vele színes örömmé változott. Kolozsvár mindig rejteget csodákat, sok épületet ismerek, sok százszor is elmentem előttük, de ezek arcultai megváltoztak az idő során. Minden „mozgásban van”. Sok gondolat, történet, de főleg érzések törtek fel. Most is milyen csodás, büszke, szép homlokzatú a Brassai iskola, ahová sokszor beléptem. Édesapám, rokonaim, barátaim itt tanultak és koptatták az iskola lépcsőit. A négyszögű zárt udvar most csendes volt. Emlékeimben felidéztem, hogy az udvar hány zsiromgó gyermek szavát ölelte át az idő folyamán. Az évzáróünnepélyek meghatottsággal voltak tele és gyermekzsivajtól zengtek, ennek az érzése is örömet váltott ki a lelkemben.

Péntek reggel a szép, fehér templom melletti udvarban álltam – csend és nyugalom volt. Újból képek jöttek elő és az öröm érzését idézték fel bennem. 1965-ben itt álltam Szabó Dezső tiszteletes úrral a konfirmandusokkal és fényképeket készítettünk. Visszagondolva ez a momentum meghatározta hovatartozásomat, ugyanakkor hitem megerősítését az unitárius vallástól kaptam, és akkor megint örvendeztem, hogy milyen „gazdag is vagyok”. Mintha a JÓISTEN azt mondta volna: lásd a szépet és a jót.

Dél előtt a kolozsvári nőtestvérekkel elindultunk Sepsiszentgyörgy felé. Mindenkinek jó kedve volt, „szívüket ünneplőbe öltöztették”. Tudtuk, hogy nemsokára sok nőtestvérrel fogunk találkozni, akikkel együtt töltünk egy lelkieken gazdag szombati napot, „egy levegőt szívunk” a prédikáció hallgatásakor, közös, szívből jövő énekléssel és egyéb programokkal.

Nagy köszönet a sepsiszentgyörgyi Nőszövetség szervezőmunkájának és Váncsa Csilla szívbeli vezetésének. „Az Úr védelmez téged, az Úr a te oltalmad jobb kezed felől.” (Zsolt 121,4-5). Köszönet a kezdő áhítatért, amit Kovács István tiszteletes méltató beszéde, meleg hangú mondatai közvetítettek a nőkről. Dr. Kovács Sándor teológiai tanár A nők szerepe az unitárius egy-

Sigmund Juliánna az UNOSz találkozón Sepsiszentgyörgyön

házban című előadása tette emeltté a hangulatot a 308 fős hallgatóság előtt. Az ünnepi istentiszteletet Demény Zita Ágnes segédlelkész végezte, aki az édesanyák, nagymamák, nőtestvérek állhatatos, teherbíró munkáját méltatta. A program végén az egyházközség fiataljai egy színjátékot mutattak be. Játékuk a mai családi élet és a fiatalok útkeresését tükrözte.

A szép, impozáns templomból a nőtestvérekkel és egyházi előjárókkal átsétáltunk a Kós Károly szakkollegium éttermébe, ahol közös ebédre és búcsúzkodásra került sor. „*Veled van Istened, az Úr, ő erős és megsegít. Repesve örül neked, megújít szeretetével, ujjongva örül neked.*” (Zof 3.17) Istent dicsőítő életünkkel visszaadhatjuk neki azt a szeretetet, amivel megajándékozott bennünket. Isten áldása legyen mindnyájunkkal!

II. „Mindennek megszabott ideje van” A Magyarországi Unitárius Nők Országos Szövetsége 2016. évi országos találkozója és Közgyűlése – Kocsord

„*Mindennek megszabott ideje van, megvan az ideje minden dolognak az ég alatt. Megvan az ideje az ültetésnek, és megvan az ideje az ültetvény kitépésének.*” (Préd 3,1-2)

A fenti bibliai vers arra emlékeztetett, hogy nem csak kivéttem a komfortzónámból, de bekerültem egy szeretettel várt gyülekezeti családba. Ezen a gyönyörű kora őszi reggelen Nőtestvéreim a különböző gyülekezetekből is erre a közös helyre, Kocsordra igyekeztek. Erdélyből Dimény Csilla, az UNOSZ elnöke és Asztalos Klára titkár tették tiszteletüket és hozták a szeretetteljes jókívánságaikat. Nagyon jó érzés volt, hogy 42 tag érkezett végül Kocsordra.

Kezddőenkként az Unitárius Énekeskönyv 27. énekét választottuk: „*Szívünk szavát küldjük tehozzád,*

oh, végtelen szeretet/ Szívünk boldog dobbanása, öröm neked, himnusz neked./Oh csak dobogtasd szíveinknek eget föltartó ritmusát/Hogy földreszállott szent egednek üdvét tebenned fogjuk át. Az áhitatot Lakatos Csilla miskolci lelkész tartotta. Ő a találkozások értékét, sokszínűségét fejtette ki prédikációjában. Jézus és a szamaritánus asszony találkozását hozta példának. Bartha Zsuzsánna kocsordi lelkész nő sok szeretettel üdvözölte a vendégeket és köszönetet mondott a Kocsordi Nőszövetség tagjainak és vezetőjének, Tóth Ervinnének, akik varázslatos vendégfogadásban részesítették a nőtestvéreket.

A közgyűlésen belül elhangzott a 2015. évi beszámoló és pénzügyi jelentés a MUNOSZ tevékenységéről. Elhangzott, hogy a következő MUNOSZ találkozó 2017. október 16-án, a Budapesti Unitárius Egyházközségben lesz megtartva. Délben dr. Szent-Iványi Ilona lelkész, egyházkerületi jegyző előadása hangzott el, címe: A keresztény-iszlám párbeszéd lehetőségei. Előadása nagyon színvonalas volt, sok oldalról megvilágítva a bonyolult történelmi-politikai kérdést.

A kiadós és változatos finom ebéd után meghallgattuk Róka Mária előadását a Hormonok harca és harmóniája címmel, ami nagyon érdekesnek bizonyult.

A kocsordi találkozó résztvevői

A záró áhitatot Bartha Zsuzsánna lelkész tartotta. Ő megköszönte mindenki részvételét és Kocsordi Nőszövetség szép és szorgos munkáját a sikeres találkozó érdekében. Isten áldja meg találkozásainkat!

Sigmund Juliánna, a MUNOSZ elnöke

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének rendkívüli Közgyűlése

2016. október 22-én ülésezett Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének rendkívüli Közgyűlése, melynek fő napirendi pontja a lejáró mandátumok okán megüresedett tisztségekre és testületi tagságokra való választások lebonyolítása volt. A Közgyűlés a megüresedett tisztségekre és testületi tagságokra a 2016–2020 közötti időszakra következő személyeket választotta

Egyházkerületi tisztségviselők:

Felügyelő gondok: **dr. Barabássy Sándor**

Jegyző: **dr. Szent-Iványi Ilona**

Közügyigazgató: **Máté Ernő**

Főszámvevő: **Szekeres Piroska**

EKKT világi tagság:

Dr. Kiss Balázs, Elekes Huba, dr. Kiss Tibor

EKKT lelkészi tagok:

Kriza János, Bartha Mária Zsuzsa, Léta Sándor

Jelölő Bizottság világi tagjai:

Dr. Kiss Balázs, Muszka Ibolya

Jelölő Bizottság lelkészi tagjai:

Kriza János és Bartha Mária Zsuzsa

Ezt úton is gratulálunk a megválasztottaknak!

A választás lebonyolítása után a Közgyűlés határozatot hozott a Nagy Ignác utcai templomos ingatlanra bejegyzendő elidegenítési tilalomról, a főszámvevői tisztség alkalmazotti munkakörre való átalakítási folyamatának elindításáról, valamint „a kiváló munka elismerése” címre felterjesztett egyházkerületi jelöltekről.

Schmidt Gábor emlékére

Kedves Gabó, éppen az Unitárius Élet soron következő lapszámát tördeltem, amikor megtudtam, hogy elmentél... Találkozásaink alkalmával első kérdésed mindig az volt: János, mikor jelenik meg az UNÉL...? Most is válaszolok: Dolgozunk rajta, remélem rövidesen készen lesz... Azért válaszolok, mert tudom, hogy „fentről” lenézve is segíteni szeretnél, mint ahogy tetted azt az élet földi részén: írásokkal, fotózással, a lap postázásával, új előfizetők toborzásával... Köszönjük a segítséged!

A gondviselő Isten adjon neked csendes pihenést, szeretteidnek vigasztalást! Szellemi részed Istennél találjon örök nyugodalmat, emléked megőrizzük!

Kriza János

A pestszentlőrinci unitárius templom felszentelésének 80. évfordulója

Fotók: Mester Éva és Szabó Mátyás

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének kiadványa. Megjelenik kéthavonta.

Alapítási év: 1947. HUISSN 01331271. Szerkesztőbizottság: Kriza János főszerkesztő.

Szerkesztők: Bartha Mária Zsuzsánna, Retkes Attila, Szász Adrienne, Farkas Wellmann Éva.

Lapterv, tördelés: Kriza János. Szerkesztőség címe: 1055 Budapest. Nagy Ignác u. 2-4.

Telefon/fax: 311-2801; unitariuselet@gmail.com; Index: 25 842.

Terjesztő, felelős kiadó: Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete. Előfizetés: mue@unitarius.hu; Éves előfizetés ára: 3.600 Ft.

A lapszámok interneten elérhetők a tudastar.unitarius.hu oldalon. Adományokat szívesen fogadunk. Bankszámlaszám: 11713005-20011631.

Nyomda: Heroes Group Kft. 1097 Budapest, Vaskapu u. 17-21. Felelős vezető: Földházi Árpád

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség álláspontját.